

MINĖJIMAI

VASARIO 16-OJI – LIETUVOS VALSTYBĖS ATKŪRIMO DIENA	
PUNSKO SAVIVALDYBĖS VAIKŲ DARŽELYJE – Vida Jolanta Stankevičienė	3
VĪDUGIRIŲ MOKYKLOJE	4
PUNSKO DARIAUS IR GIRĖNO MOKYKLOJE	4
PUNSKO KOVO 11-OSIOS LICĖJUJE – Skaistė Petruškevičiūtė, Faustina Radzevičiūtė	5
SEINŲ „ŽIBURIEČIAI“ KAUNE – Janina Macukonienė	6
SUVALKUOSE – Onutė Virbylienė	7
VARŠUVOJE – Petras Maksimavičius	8
SEINŲ „LIETUVIŲ NAMUOSE“ – Irena Jakubauskienė	9
PUNSKO LIETUVIŲ KULTŪROS NAMUOSE – Asta Pečiulienė	11

ŠVIETIMAS

ŽIEMOS ŠVENTĖS PUNSKO SAVIVALDYBĖS VAIKŲ DARŽELYJE – Vida Jolanta Stankevičienė	13
UŽGAVĖNĖS PUNSKO MOKYKLOJE – Olivia Venslauskaitė	14

ĮVYKIAI, PROBLEMOS, NUOMONĖS

DEJA VU, ARBA PRIEŠ 20 METŲ IR DABAR – Agnė Karčiauskaitė-Jankauskienė	15
---	----

KALBOS KERTELĖ

AR TIKRAI NESVARBU, KAD LIETUVIŲ KALBA – GRAŽIAUSIA PASAULYJE? – Alina Laučienė	17
--	----

LAIŠKAI

PASVARSTYMAI APIE VĒLIAVĄ – Skaitytojas	19
--	----

ŽEMDIRBYS

ŪKININKAI PROTESTUOJA – Jurgita Stankauskaitė	20
--	----

IŠĖJĘ NEGRĮŽTI

ALDONĄ KODYTĘ PRISIMINUS – Nastutė Sidarienė	22
ALDONAI PAKUCKIENEI ATMINTI – Eugenija Pakutkienė	23

SPAUDA RAŠĖ

LIETUVOS ŽINIASKLAIDA	26
-----------------------------	----

SKELBIMAI

REDAKCIJOS ADRESAS

16-515 Puńsk,
ul. A. Mickiewicza 23
tel. (+48) 87 5161 416
www.e-ausra.pl
ausra@o2.pl

LEIDŽIA

Lenkijos lietuvių draugija
16-500 Sejny,
ul. Wileńska 9
tel. / faks. (+48) 87 5162 125

Vyr. redaktorė Irena Gasperavičiūtė
Redakcijos sekretorė Alicija Krakauskienė
Stilistė, korektorė Birutė Burdinaitė-Oļów
Techn. redaktorė Aldona Jonušonytė
KORESPONDENTAI: Petras Maksimavičius,
Rasa Žukauskienė, Jurgita Stankauskaitė,
Irena Jakubauskienė

Spausdino „Aušros“ leidyklos spaustuvė.

Numeris pasirašytas spaudai 2024-02-27

Rankraščiai taisomi ir trumpinami redakcijos
nuožiūra. Redakcijos nuomonė nebūtinai
sutampa su autorių nuomone.

Lenkijos lietuvių draugijos sąskaita

BS Sejny, ul. Powstańców Sejneńskich 1, 16-500 Sejny
Nr. 23 93540007 0000 0000 0198 0002
SWIFT / BIC kodas POLU PL PR

2024 metų sausio 10 dieną Lenkijos Respublikos
vidaus reikalų ir administracijos ministras patvir-
tino ekspertų rekomenduojamų dotuojamų pro-
jektų sąrašą. „Aušros“ ir „Aušrelės“ leidybai skyrė
406 000 zł.

*Publikacja wyraża jedynie poglądy autora/ów i nie
może być utożsamiana z oficjalnym stanowiskiem
Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji.*

*Leidinyje reiškiamas tik autoriaus (-ių) nuomonė ir ji
negali būti tapatinama su oficialia Vidaus reikalų ir
administracijos ministro pozicija.*

Viršeliuose:

Vasario 16-oji prie Šimtmečio varpo
Punske (Vidos Valinčienės nuotr.)
Lietuvos valstybės atkūrimo dienos
minėjimas Seinuose (Petro Maksimavi-
čiaus nuotr.)

VASARIO 16-OJI – LIETUVOS VALSTYBĖS ATKŪRIMO DIENA

Punsko savivaldybės vaikų darželyje

VIDA JOLANTA STANKEVIČIENĖ

Vasario 16-oji – išskirtinė data Lietuvos valstybės istorijoje, liudijanti laisvės ir nepriklausomybės siekius. Ši diena – mūsų, lietuvių, vienybės, valstybingumo atkūrimo ir išsaugojimo simbolis. Vasario 16-oji labai svarbi šventė ne tik Lietuvai, bet ir mažyliams, kurie lanko Punsko savivaldybės vaikų darželį. Mes visi savo širdyse nešiojamės Tėvynę. Ji – tai miškai, pievos, upės, kalba ir mes. Lietuviškų grupių vaikučiai šią šventę paminėjo savo salėse su auklėtojais. Visi vaikai žino, kokia šios iškilmingos šventės prasmė, kokie yra valstybiniai simboliai, kokios jų spalvos ir ką jos reiškia. Geltona, žalia ir raudona – tai ne tik saulės, laukų ir kraujo spalvos, tai kiekvieno lietuvi



Iš Punsko darželio archyvo

pasididžiavimo savo valstybe ir tikėjimo savimi simbolis. Siekiant

ugdyti vaikų tautiškumą, pagarbą savo tautai, kultūrai, meilę poezijai, padedami auklėtojų, darželio ugdytiniai mokėsi deklamuoti eilėraščius apie gimtinę, dainavo dainas, piešė Lietuvą, trispalvę ir atliko įvairias užduotis. Darželinukai su pačių pasidarytomis trispalvėmis kartu su auklėtojais buvo nuėję prie Tėvynės 100-mečiui skirtos varpinės giedoti Lietuvos himną. Punsko vaikų darželio pedagogės stengiasi įžiebti mažyliams tautiškumo, pilietiškumo, patriotizmo ugnelę, ugdyti doras, laisvas, pilietiškas asmenybes. Vasario 16-oji – puikus laikas ir tinkama data skiepyti pilietines ir tautines vertybes, kad vaikai suprastų, jog jie yra gražiausia tautos dalis.



Iš Punsko darželio archyvo

Vidugirių mokykloje

*Senolė žemė žydi
Vaivorykštės spalva.
Visų gražiausias žiedas –
Gimtinė Lietuva.*

Su pirmutiniais pavasariško vėjo gūsiiais, su pirmaisiais saulės spinduliais pas mus atėjo šventė – Vasario 16-oji. Nuo pat ryto prie mokyklos sienos didingai ir garbingai plevėsavo mūsų Trispalvė. Mokykloje visi jutome pakilią nuotaiką, nes tą dieną paminėti Lietuvos valstybės atkūrimo metines susirinko visa mokyklos bendruomenė, mokinių tėveliai ir visad laukiami seneliai.

Meno programą pradėjome eilėmis apie Lietuvą, su didžiule pagarba sugiedojome himną. Scenoje pirmieji pasirodė mažiausi mūsų mokyklos mokinukai. Jie padainavo dainelę, padeklamavo eilėraščių ir sušoko lietuvišką ratelį. Mažieji atlikėjai susilaukė audringų plojimų. Po jų scenoje

pasirodė vyresnieji mokiniai. Jie trumpai pristatė Lietuvos istoriją, skambėjo eilėraščiai, dainos ir lietuviška muzika.

Gera buvo visiems pabūti kartu, padainuoti, palinguoti, pasidžiaugti. Tikrai pasitvirtino žodžiai, kad Lietuva mus vienija. Tad norisi ta proga palinkėti mums tokios gražios vienybės kiekvieną dieną, ištikus metus.



Iš Vidugirių mokyklos archyvo

Punsko Dariaus ir Girėno mokykloje



Iš Punsko mokyklos archyvo



Iš Punsko mokyklos archyvo

Punsko Kovo 11-osios licėjuje

SKAISTĖ PETRUŠKEVIČIŪTĖ, FAUSTINA RADZEVIČIŪTĖ

Vasario 16-oji – tai išskirtinė šventė mūsų tautai. 1918 m. vasario 16 d. Lietuvos Taryba paskelbė „atstatanti nepriklausomą, demokratiniais pamatais sutvarkytą Lietuvos valstybę“. Vasario 16-osios aktas tapo tautos valstybingumo ir vienybės simboliu. Nuo tada Lietuvos gyventojai turėjo teisę grožėtis laisva ir nepriklausoma šalimi, laisvai kalbėti gimtąja kalba ir džiaugtis gražesniu rytojumi.

Punsko krašte nuo seno švenčiamos Lietuvai svarbiausios šventės. Šie metai nebuvo išimtis. Vasario 16-ąją Punsko Kovo 11-osios licėjuje įvyko minėjimas, kurį paruošė II b klasės mokiniai su savo auklėtoja. Programa pradėta svarbiausių Lietuvai datų bei prieš 106-erius metus įvykusių istorinių faktų pristatymu. Išgirdome žinomas pavardes tautiečių, kurie savo sunkiu darbu ir ryžtu garsino mūsų lietuvišką kraštą. Jie buvo narsūs didvyriai, aukodamiesi dėl tėvynės neišsigandę pikto priešo. Visi giliai tikėjo, jog dar yra vilties susigrąžinti tai, kas iš lietuvių rankų buvo negailestingai išplėšta. Per daugelį priespaudos metų, būdami nelaisvėje, mūsų



Iš Punsko licėjaus archyvo

protėviai sugebėjo savo lūpose bei širdyse išsaugoti lietuvišką žodį ir bent mažą liepsnelę vilties, kad teisybė turi laimėti. Gimtasis žodis suartino žmones ir skatino nelikti abejingiems savo krašto likimui. Klausydami mūsų draugų skaitomų tekstų, atliekamų muzikinių kūrinių ir deklamuojamų eilėraščių, bandėme pajusti, ką patyrė mūsų protėviai, suvokti laisvos valstybės ir gimtojo žodžio prasmę.

Vėliau organizatoriai paragino mus pasitikrinti Lietuvos istorijos žinias konkurse, kuris vyko naudojantis virtualia „Kahoot“ programa.

Po įtemptos kovos paaiškėjo, kas laimėjęs. Prizinės vietos atiteko II a kl. mokinėi Erikai Stankevičiūtei bei trečiokams Gretai Valinčiūtei ir Mantui Vyšniauskui.

Konkursui pasibaigus, mokyklos direktorius Alvydas Nevulis visą licėjaus

bendruomenę pakvietė drauge sugiedoti svarbiausią kiekvienam lietuviui giesmę – valstybės himną – prie Šimtmečio varpo Punsko senosiose kapinėse. Čia susirinko įstaigų, lietuvių organizacijų vadovai, mokytojai, Punsko mokyklų mokiniai bei Punsko savivaldybės vaikų darželio ugdytiniai. Iškelę plevėsuojančias trispalves, kartu užtraukėme „Tautišką giesmę“. Dar padainavome dainą „Plauk sau, skaistus laivelį“, kur pabrėžiama mintis, kad savąją tėvynę reikia mylėti visados.

Sugrįžę į mokyklą, buvome maloniai nustebinti antroklų paruošta staugmena. Tai buvo didžiulis trispalvis tortas, kuriuo visi džiaugsmingai ir šventiškai nusiteikę vaišinosės.

Gyvename labai neramiais laikais. Toliau mums gresia pavojus prarasti nepriklausomybę. Laisvė – tai labai trapus dalykas, kurio lengva netekti. Tačiau laisvę atgauti, kaip mums rodo istorija, labai sunku. Mūsų pareiga ją saugoti ir gerbti taip, kaip tai darė protėviai. Jų dėka šiandien galime laisvai skaityti knygas, išdžiai tarti lietuvišką žodį, dainuoti dainas ir iš lūpų į lūpas perduoti mūsų tėvynės istoriją.



Iš Punsko licėjaus archyvo

Seinų „žiburiečiai“ Kaune

JANINA MACUKONIENĖ

Seinų lietuvių „Žiburio“ mokyklą jau daugelį metų globoja Kauno technologijos universitetas. Ši rimta mokslo įstaiga kviečia mūsų vyresnius mokinius į mokslinių eksperimentų mugę „Erdvėlaisis Žemė“ (kasmet čia mums atstovauja mokytoja Danutė Valukonytė, kuri su pasirinkta mokinių grupe paruošia įdomių eksperimentų), keletą kartų buvo atvykę su paskaitomis į „Žiburi“ KTU profesoriai, taip pat jau kokius keliolika metų mūsų mokyklos delegacija kviečiama kartu švęsti Lietuvos valstybės atkūrimo šventę. Šiomet į Kauną vyko vyriausieji, VII–VIII kl. mokiniai, paruošę organizatoriams pageidaujant mokyklos pristatymą su muzikos kūriniais, eilėraščių ir paskaita apie Vasario 16-osios Akto signatarą Justiną Staugaitį.

Reikėjo išvykti mokykliniu autobusu jau 7 val. ryto, nes iškilmingos šv. Mišios Prisikėlimo bažnyčioje prasidėjo 9 val. (Lenkijos laiku). Išvykai vadovavo mokytojos Monika Vaicekauskienė ir Janina Macukonienė. Po šv. Mišių už tėvynę, kurias atnašavo vyskupai ir nemažai kunigų, formavosi iškilminga eiseną su vėliavomis. Mus joje dalyvauti pakvietė TAUTITO

organizacija, kuri buvo pasiruošusi mus globoti. Ėjome didelėje minioje prieš šios organizacijos vėliavos, grojant pučiamųjų orkestrui. Labai smagu buvo taip žygiuoti pagal muzikos ritmą Kauno gatvėmis nešant vėliavėles, visai nejutome nuovargio. Istorijos kiemelyje vyko iškilmingas vėliavos pakėlimas, žuvusių pagerbimas, karinis paradas, svarbiausi miesto atstovai sakė sveikinimo kalbas.

Išklaušę keleto kalbų išėjome iš minios ir nuvykome į Kauno technologijos universiteto Socialinių, humanitarinių mokslų ir menų fakulteto rūmus Mickevičiaus gatvėje, kur istorinėje salėje (čia buvo atidarytas pirmasis lietuviškas universitetas) mūsų laukė gerai pažįstamas „Žiburio“ mokyklos bičiulis KTU profesorius



Monikos Vaicekauskienės nuotr.

Gediminas Adlys, prof. Antanas Žiliukas ir kiti garbingi dėstytojai, menininkai. Mažesnėje salėje mums buvo paruoštos vaisės su išradingu, net iš Latvijos atvežtu, mums dar nematytu kepinu – kringeliu, karšta arbata, kava, sausainiais.

Profesorius G. Adlys ragino greičiau pradėti paskaitą, kol mokiniai pasiruoš koncertui. Nesitikėjome, kad susirinks tikrai nemažai žmonių, daugiausia pagyvenusių, ir kad taip įdėmiai mūsų klausysis. Pasinaudodama J. Staugaičio atsiminimų knyga „Seinų katedros šešėlyje“, trumpai pristaciau šio iškilaus politiko, visuomenės veikėjo, publicisto, dvasininko, tapusio Telšių vyskupu, didžiojo Lietuvos patrioto asmenybę ir veiklą. Plačiau aptariau J. Staugaičio veiklą Seinuose – kaip klieriko kunigų seminarijoje ir „Vadovo“ redaktoriaus. Mūsų mokinės padainavo dainą „Sveikas, geguži“, o Tomas L. pagrojo fleita „Kalvelį“.

Šeiminkai padovanojo mokyklai klaviatūrą su lietuviškais rašmenimis ir prof. A. Žaliuko knygas „Nuo aušros iki žaros“ bei „Kauno technologijos universiteto senato kelias“.



Monikos Vaicekauskienės nuotr.

Suvalkuose

ONUTĖ VIRBYLIENĖ

Vasario 18 d. Suvalkuose vyko Lietuvos valstybės atkūrimo dienos minėjimas. Šventė prasidėjo pamaldomis Suvalkų Švč. Jėzaus Širdies bažnyčioje – Dievo Gailestingumo šventovėje, kurias už Lietuvos valstybę ir jos laisvės kovotojus aukojo Pavlūvkos parapijos klebonas kun. Andžejus Opanovskis (Andrzej Opanowski).

Suskambėjus giesmei „Pulkim ant kelių“, „Sūduvos“ ansamblio dainininkų vadovas Arnoldas Vaznelis su šokėjomis Veronika Vasilčik ir Dalia Karas įnešė į bažnyčią Lietuvos vėliavą. Šv. Mišių metu kunigas A. Opanovskis pasakė ir jaunimui, ir vyresniajai kartai suprantamą proginį pamokslą. Psalmes giedojo „Ančios“ dalyvė Aurelija Pečiulytė. Džiugu, kad ji jau ne pirmą kartą gražiai įsijungia į bendrą maldą. Skaitinius kaip paprastai perskaitė Kostas Leončikas (jis šią pareigą atlieka jau daugelį metų). Pamaldos buvo iškilmingos, vyravo pakili nuotaika. Nuostabu, kad bažnyčioje susirinko tiek daug žmonių, norinčių garbingai paminėti Vasario 16-osios 106-ąsias metines.

Šv. Mišių pabaigoje visus atvyku-

siusius su švente pasveikino Lenkijos lietuvių draugijos Suvalkų skyriaus vardu K. Leončikas. Vėliau sveikinimo žodį tarė Lenkijos lietuvių bendruomenės valdybos pirmininkė, Suvalkų lietuvių vaikų darželio ir pagrindinės mokyklos direktorė Jolanta Malinauskaitė-Vektorienė: „Brangieji, Vasario 16-oji turbūt pati brangiausia ir pati gražiausia šventė kiekvienam lietuviui. Nepaisant to, kokiam pasaulio kampelyje jis gyventų, ir praėjus šimtmečiams lietuviška dvasia kiekvieno lietuvių širdyje yra gyva. Labai džiaugiuosi, kad ji gyva ir Suvalkuose, kad mes turim ir lietuviškas pamaldas, ir draugiją, kuri tiek metų kruopščiai organizuoja šitą šventę, kad mes susirenkam, kartu meldžiamės, kad atvedate vaikus į besikuriančias lietuviškas švietimo įstaigas. Tik mūsų darbas, bendras darbas, mūsų vienybė ir tautinės tapatybės suvokimas yra kelrodis mums visiems. Taigi dar kartelį Lenkijos lietuvių bendruomenės valdybos vardu sveikinu visus su Lietuvos valstybės atkūrimo diena.“

Po šiltų sveikinimo žodžių prieš altorių išsirikiavo Suvalkų lietuvių ansamblių „Sūduva“ (vad. Arnoldas

Vaznelis) ir „Ančia“ (vad. Vytautas Batvinskas) dainininkai. Ansamblių dalyviai sugiedojo Lietuvos himną. Vėliau ten pat, bažnyčioje, vyko meno programėlė. „Ančia“ padainavo Justino Marcinkevičiaus kūrinį „Lopšinė gimtinei ir motinai“ (solo partijas puikiai atliko Algis Bira su vadovu), o „Sūduva“ sugiedojo Petro Jančako sakralinį kūrinį „Tėve mūsų“. Anot vadovo, tai buvusi gera vieta ir proga pasimelsti už Lietuvą. Dainininkai kaip paprastai pasirodė tobulai. Nors koncertas buvo neilgas (ribojo mus laikas, nes netrukus turėjo prasidėti šv. Mišios lenkų kalba), bet labai aukšto lygio.

Šventė tęsėsi „Vienybės“ klube. Atvykusiuosius trumpai pasveikinusi LLD Suvalkų skyriaus pirmininkė O. Virbylienė suteikė žodį kun. A. Opanovskiui. Jis sukalbėjo trumpą maldą ir palaimino maistą. Visiems pasistiprinus, buvo tęsiamas „neoficialusis“ šventinis koncertas. Abu ansambliai padainavo daug skambių patriotinių ir liaudies dainų. Keletą linksmų muzikinių kūrinų atliko „Ančios“ kapela (vad. V. Batvinskas) ir „Sūduvos“ muzikantas Darius Malinauskas.

Nors šiemet Vasario 16-ąją šventėme patys suvalkiečiai, tikrai nesigailime. Malonu buvo artimiau pabendrauti su jaunesniąja Suvalkų lietuvių karta. Ypač vakaronės metu buvo jaučiamas tas ypatingas kartų ryšys, lyg būtume didžiulė šeima. Ne vienas mūsų senjoras kalbėjo, jog ne veltui daugiau kaip šešiasdešimt metų puoselėjo lietuvių Suvalkų mieste, kad yra kam perimti veiklą... Jaunimas – tai mūsų ateitis! Saunuoliai!



Iš Onutės Virbylienės asmeninio albumo

Varšuvoje

PETRAS MAKSIMAVIČIUS

Kaip kiekvienais metais Lietuvos valstybės atkūrimo šventė, Vasario 16-oji, buvo minima taip pat Lietuvos Respublikos ambasadoje Lenkijoje. Į renginį sugužėjo Varšuvoje dirbantys ir gyvenantys lietuviai bei nemažas būrys tautiečių iš Seinų, Punsko ir Suvalkų.

Šventės dalyvius pasitiko ir pasveikino laikinoji Lietuvos reikalų patikėtinė Lenkijoje Audronė Markevičienė. Ji priminė, jog šiais metais Lietuvoje ir visame pasaulyje, kur gyvena lietuviai, minimos kelios labai svarbios šalies valstybingumui datos. Tai Lietuvos įstojimo į Europos Sąjungą ir NATO jubiliejus, Dainų ir šokių šventės, kuri ilgus dešimtmečius stiprino lietuvių tautinį tapatumą, o okupacijos metais tapo „dainuojančiu“ pasipriešinimu, atvedusiu į Sąjūdžio dainuojančią revoliuciją, 100-metis.

„Šiandien švenčiame ir džiaugiamės laisve ir nepriklausomybe, o svarbiausia – taip prisimename visus, kurie prisidėjo prie nepriklausomos Lietuvos valstybės atkūrimo ir stiprinimo“, – kalbėjo A. Markevičienė. 2024-ieji LR Seimo sprendimu paskelbti ir Lietuvos diplomatų

Lozoraičių metais. Ta proga istorikas dr. Algimantas Kasparavičius vasario 15 d. ambasadoje skaitė paskaitą „Per lūžtantį ledą: dvi diplomatų Lozoraičių šeimos kartos XX amžiaus Lietuvos nacionalinių interesų sargyboje“.

Meno programą atliko Suvalkų lietuvių ansamblis „Sūduva“. Jis ne tik sukūrė šventinę nuotaiką, bet dar kartą parodė, kokie esame kūrybingi ir vieningi.

Dr. A. Kasparavičiaus paskaita apie Lozoraičių indėlį į Lietuvos valstybingumo atkūrimą ir tolesnes pastangas ginti jos interesus įvykus Sovietų Sąjungos okupacijai įgavo ypatingą prasmę, minint Lietuvos valstybingumo atkūrimo metines. Pasak jo, Stasio Lozoraičio vyresniojo indėlis į Lietuvos nepriklausomybės atkūrimą ir valstybės diplomatinės tarnybos kūrimą yra labai reikšmingas. Istorikas pasakojo apie

šios asmenybės diplomatinio darbo pradžią, gebėjimą rasti kompromisinius sprendimus bei tuo pačiu laikytis tvirtos pozicijos, ginant Lietuvos interesus pasaulyje, taip pat šalies vidaus politikoje. S. Lozoraitis savo politiko karjerą pradėjo būdamas labai jaunas, tačiau dėl charakterio bruožų ir gabumų susilaukė aplinkinių pagarbos. Paskaitininkas papasakojo apie Lozoraičio pastangas atkurti geresnius santykius su Lenkija po Vilniaus krašto užėmimo bei priešintis Rusijos ir Vokietijos planams Baltijos valstybių atžvilgiu. Nemažai dėmesio skyrė Lietuvos diplomatų veiklai egzilyje, įvykus Lietuvos okupacijai.

S. Lozoraičio vyresniojo darbus po kurio laiko perėmė S. Lozoraitis jaunesnysis. Pastarasis toliau bandė burti palankių Lietuvai pasaulio politikų ratą, viešino Sovietų Sąjungos veiksmus lietuvių atžvilgiu, vykdomą tautos genocidą. Remdamasis archyviniais dokumentais bei S. Lozoraičio susirašinėjimais su kitais už Lietuvos ribų atsidūrusiais diplomatais, istorikas papasakojo



Petro Maksimavičiaus nuotr.



Petro Maksimavičiaus nuotr.

apie nuotaikas, kurios lydėjo jų ne-nuilstamą veiklą, keliant Lietuvos okupacijos klausimą tarptautinėje arenoje. Mat bėgant metams Lietuvos diplomatai pastebėjo, kad jų darbas tampa vis mažiau vaisingas, o pasaulio dėmesys Baltijos šalių reikalams vis mažėja. Iš išlikusių dokumentų aiškėja, jog S. Lozoraitis ragino Lietuvos pogrindžio dalyvius keisti kovos su okupantais taktiką. Jis pastebėjo, kad ši kova atneša daug aukų, o tai reiškia, kad prarandama pačius geriausius ir narsiausius tautos atstovus. Taip pat atkreipdavo dėmesį į tai, kad Lietuvos partizanai, kovodami su okupantais, dažniausiai baudžia kolaborantus ir išdavikus, kai tuo tarpu tikri rusų kariai dažniausiai jiems yra nepasiekiami, kadangi jie įsikūrę saugiose kareivinėse.

Po paskaitos šventės dalyviai turėjo progos paklausti istoriko ar išsakyti savo nuomonę šiais klausimais. Klausimų buvo įvairių: apie Lozoraičių žmonių įtaką ir indėlį formuojant Lietuvos teigiamą įvaizdį įvairių susitikimų ir vizitų metu, Lietuvos ir Lenkijos to meto santykius, Vilniaus klausimą tarpukariu, S. Lozoraičio įtaką Lietuvos prezidento Antano Smetonos priimamiems sprendimams ir pan.

Lietuvos istorikas taip pat paklaustas, koks buvęs S. Lozoraičio požiūris į Seinų ir Punsko krašto likimą, kai 1920 m. jis tapo Lenkijos valstybės dalimi. Ar tai kaip nors atsispindi išlikusiuose archyvuose dokumentuose, ar tai buvo tik bendro Lietuvos ir Lenkijos santykių klausimo dalis. A. Kasparavičius atsakė, kad jam pavyko aptikti S. Lozoraičio rengtą dokumentą, kuriame diplomatas pažymi, kad kalbant su Lenkija reikėtų kelti Seinų, Punsko, Druskininkų klausimą, reikalaujant, kad šiose teritorijose gyvenantiems lietuviams būtų suteikta plati kultūrinė autonomija. Tačiau to meto Lenkijos politinis elitas į jokiais kalbas šiais klausimais nėjo, o Vilniaus klausimą laikė galutinai išspręstu.

Seinų „Lietuvių namuose“

IRENA JAKUBAUSKIENĖ



Irenos Jakubauskienės nuotr.

Vasario 16 dieną Seinų „Lietuvių namuose“ įvyko Lietuvos valstybės atkūrimo dienai skirtas šventinis koncertas-minėjimas „Tau, Tėvyne!“. Jį surengė LR konsulas Seinuose, Vysk. A. Baranausko fondas „Lietuvių namai“ Seinuose ir Seinų lietuvių „Žiburio“ mokykla.

Pradžioje sugiedotas Lietuvos himnas. Po jo atvykusiuosius į šios višiams lietuviams reikšmingos datos minėjimą pasveikino šventės organizatoriai. „Vasario 16-oji – tai svarbiausia lietuvių šventė. Tai šventė, kai prisimename mūsų didvyrius, kurie kovojo už Lietuvos laisvę, už mūsų laisvę. Už tai, kad šiandieną esame laisvi, galime laisvai mąstyti, kurti Lietuvą – būtent jiems esame skolingi. Kai šiandien žvelgiame į tai, kas vyksta Ukrainoje, dar

ryškiau suprantame, jog laisvė nėra duotybė, kad laisvę galima labai lengvai prarasti, bet sunku ją iškovoti“, – kalbėjo „Žiburio“ mokyklos direktorius Algirdas Vaicekuskas. „Širdingai sveikiname su švente. Sveikiname visus, sugužėjusius į koncertą“, – nuoširdžiai džiaugėsi „Lietuvių namų“ direktorė Onutė Nevulienė.

Jai pritarė ir LR konsulato Seinuose vadovas ambasadorius Genadijus Mackelis: „Labai džiaugiuosi, kad šioje salėje taip gausiai šiandien esame susibūrę. Tai mūsų vienybės ir bendruomeniškumo išraiška. Manau, kad vertybės, kurios mus sieja ir kurias puoselėjame, suteiks mums tolesnę laisvės ir nepriklausomybės idėjų plėtrą.

Svarbesnio dalyko už vienybę mūsų laisvei nėra. Mes, eiliniai



šokių grupė „Seina“ (šokių vadovė Kristina Brazienė, meno vadovė Dalia Astrauskienė), „Žiburio“ mokyklos vyresniųjų klasių vokalinis ansamblis, Seinų „Lietuvių namų“ vyrų vokalinis ansamblis, ansamblis „Galadusys“ bei vokalinis ansamblis „Intro“ (jiems vadovauja Juozas Pileckas), Amelijos Sinkevičiūtės-Nevulytės ir Julijos Slovikaitės duetas (koncertui paruošė Saulius Sinkevičius-Nevulis), Seinų „Lietuvių namų“ kapela „Šalcinis“ (vad. Vytautas Gavutis).

žmonės, pasaulio regimai nepakeisime vienu ypu. Tad lieka tik keisti savo pasaulį, vidinį: daugiau šypsotis vieni kitiems, pastebėti tuos, kuriems reikia pagalbos, nebūti abejingiems. Tai ir bus ta mūsų revoliucija ir evoliucija, tai bus tas nematomas pasaulio keitimas. Dideli dalykai prasideda nuo labai mažų ir paprastų žingsnių. Todėl linkiu šiandien vienybės. Gražios šventės! Būkime vieningi ir kurkime nepriklausomą, laisvą Lietuvą.“

Su švente sveikino taip pat LLB valdybos pirmininkė Jolanta Malinauskaitė-Vektorienė: „1918 metais įvyko stebuklas. Turbūt nedaug kas tuo metu tikėjo, kad pavyks atkurti nepriklausomą Lietuvos valstybę. Tai buvo didžiulis žygdarbis, kurio vaisius mes ir šiandien turime. Galime džiaugtis laisva, nepriklausoma, modernia Lietuvos valstybe. Tokie žygdarbiai yra labai svarbūs ir reikalingi. Mes savo kasdieniame gyvenime taip pat galime tokius žygdarbius daryti. Nepamirškime lietuvių kalbos, lietuviškų mokyklų, kultūros, švietimo įstaigų, lietuviškų leidinių. To, kas mūsų krašte yra nuo amžių – lietuviybės. Taigi visus raginu daryti

mažus žygdarbius savo gyvenime.“

Šventiniame koncerte dalyvavo Seinų lietuvių „Žiburio“ mokyklos bei „Lietuvių namų“ saviveiklos kolektyvai: I–II kl. mokinių vokalinis ansamblis (vadovas Juozas Pileckas), III–V kl. šokių kolektyvas „Žiburiukai“ (vadovė Inga Vilkelienė), Seinų „Lietuvių namų“ vokalinis instrumentinis ansamblis bei „Žiburio“ mokyklos solistai ir duetai (vad. Arnoldas Beinaris), Seinų „Lietuvių namų“ jaunių šokių kolektyvas bei vyresniųjų liaudiškų

Renginio vedėjai – „Žiburio“ mokyklos moksleiviai Daumantas Kuosa ir Hania Bžezinska.



Punsko lietuvių kultūros namuose

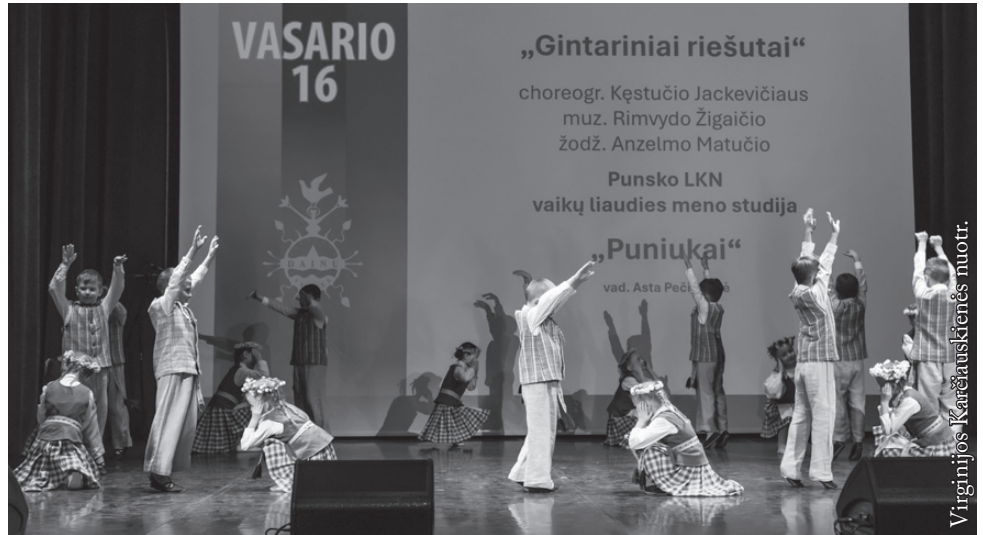
ASTA PEČIULIENĖ

Mūsų dainos lyg tyras vanduo mūsų šaknims.

Kuo tvirtesnės šaknys, tuo aukščiau kyla šakų vainikas.

(L. Peleliūtė)

Vasario 16-ąją bene pats Aukščiausiasis mums nusišypojo, pažėręs šią ypatingą visiems lietuviams dieną saulės spindulių, suteikęs pavasariu kvepiančios šilumos ir tuo pačiu džiaugsmo kiekvieno širdžiai. Prie Šimtmečio varpo skulptūros, pasipuošę tautine atributika, suėjo visi, kam brangi Lietuva. Buvo čia mažiausieji darželinukai, pagrindinės mokyklos, Kovo 11-osios licėjaus mokiniai, ansamblių dalyviai, lietuvių organizacijų ir įstaigų vadovai, vietos valdžia bei Punsko gyventojai. Padėję gėlių prie paminklo pirmiausia sugiedojo Lietuvos himną. Po to į visus prabilo Punsko valsčiaus viršaitis V. Liškauskas, sveikindamas su švente ir pasidžiaugdamas, kad tiek daug susirinko mūsų sugiedoti „Tautišką giesmę“. Sveikinimo žodį tarė ir LLD pirmininkas R. Slovikas, pabrėždamas šios giesmės svarbą, primindamas kiekvieno lietuvių pareigą ją giedoti įvairiomis progomis. Iškilmes



prie paminklo užbaigėme liaudies daina „Plauk sau, skleistus laivėli“, norėdami „įkvėpti mūsų jaunimui drąsos visuomet mylėti savąją tėvynę“.

Vasario 16-ajai skirtas koncertas Punske tradiciškai vyksta šeštadienio vakarą. Šie metai ypatingi lietuviams tuo, kad yra minimas Dainų šventės 100-metis. Ta proga Lietuvos Respublikos Seimas 2024-uosius yra paskelbęs, tarp kitko, Dainų šventės metais. Taigi punskiečių Lietuvos valstybės atkūrimo dienos proga surengto koncerto tema buvo būtent Dainų šventė.

Šiomet buvę itin daug žiūrovų. Sutinku, jog Lietuvių kultūros namų (LKN) žiūrovų salė per maža, kad priimtų visus, norinčius pamatyti būtent šį koncertą. Tačiau per metus taip nutinka vieną ar du kartus. Visais kitais atvejais juokaujame, kad visuomet dar yra ir „gulimų“ vietų.

Šeštadienio renginį pradėjome atidarydami tautodailininkų iš Druskininkų Živilės ir Gintauto Akstinų meno darbų parodą „Iš praeities mes stiprybę semiam“. Tai medžio drožinių bei pirštinių ir riešinių margaspalvė paroda. Abu šie tautodailininkai pagal išsilavinimą istorikai. Gintautas jau 40 metų organizuoja savo autorines parodas, jo darbams suteiktas tautinio paveldo sertifikatas. Jis du kartus laimėjęs aukščiausią įvertinimą vaizduojamojo meno srityje Respublikinėje tautodailės parodoje-konkurse „Aukso vainikas“. 2022 m. Ž. ir G. Akstinai savo gyvenvietėje įkūrė studiją-galeriją „Dzub dzub“, į kurią kviečia lankytojus pasigrožėti jų darbais.

Šventinio koncerto pradžioje „Tautišką giesmę“ giedojo ir visi dalyviai, ir visi žiūrovai. Paskaičiavome,





kad po LKN stogu tą vakarą mūsų buvę apie 800 asmenų. Tai tikrai retas atvejis. Be abejo, labai džiugu, kad mus bent šį vakarą vienija trispalvė vėliava, Vytis, Lietuvos himnas ir meilė bei pareiga Tėvynei, reiškiami dainomis, šokiais, lietuvišku žodžiu.

Susirinkusiuosius pasveikino LR konsulato Seinuose vadovas G. Mackelis bei LLB valdybos pirmininkė J. Malinauskaitė-Vektorienė. Koncerto metu matėme Punske veikiančius meno kolektyvus: Punsko muzikos mokyklos lietuvių liaudies instrumentų ansamblį (vad. A. Beinaris), Lietuvių kultūros namų vaikų ir jaunimo vokalinį ansamblį „Balsynėlis“ (vad. E. Grimalauskienė), mišrų chorą „Dzūkija“ (vad. V. Simanauskas), choreografinį sambūrį „Jotva“ (vad. K. Mauliūtė), kapelos „Klumpė“ muzikantus (vad. A. Pečkaitis), vaikų meno studiją „Puniukai“ (vad. A. Pečiulienė, A. Lekešys ir A. Pečkaitis), šokių grupę „Vyčiai“ (vad. A. Pečiulienė), Punsko Kovo 11-osios licejaus mišrų chorą „Pašešupiai“ (vad. D. Pavilionis, koncertmeisteris R. Martinkėnas), šokių grupę „Šalčia“ (vad. A. Pečiulienė) bei LLEKD ansamblį „Gimtinė“ (vad. A. Bapkauskienė) ir „Šalcinukas“ (vad. A. Vaznelis).

Koncerto metu girdėjome tekstus bei matėme vaizdinę medžiagą apie šimtmetį menančią Dainų šventę,

kuriuos parengė rež. J. Malinauskaitė-Vektorienė. Itin įdomių faktų sužinojome apie pirmąją Dainų šventę, vykusią 1924 m. Kaune. Ji tuomet vadinosi „Dainų diena“. K. Mauliūtės bibliotekoje, paveldėtoje iš a. a. tėčio Vido Mauliaus, yra knygėlė „I Dainos diena 1924“, išleista 1924 m. Joje pateikiama informacija, kad pirmojoje Dainų šventėje dalyvavo Seinų ateitininkų choras, veikiantis Lazdijuose, kuriam vadovavo kun. dr. Jonas Starkus. Išvardyti taip pat choro dalyviai (balsais) – „sopranoi: O. Kavaliauskaitė, S. Kocenaite, O. Kubiliūtė, V. Mikalonytė, O. Norušytė, J. Vaišnoraite, O. Valukonytė, J. Važelinskaitė, A. Zagonavičiūtė, M. Stravinskaitė; altai: O. Alksniūnytė, J. Kalinauskaitė, P. Margelytė, E. Pačiukonytė; tenorai: J. Balkus,

V. Drūtys, P. Kadziauskas, L. Jokūbauskas, J. Pajaujis, A. Raulinaitis, V. Valiukevičius, M. Vektaris; bosai: J. Dapkevičius, A. Kuliešius, J. Leščinskas, J. Jančiukas, S. Petruševičius, P. Zabielskas“.

Nors mes jau daugiau kaip 100 metų esame atskirti nuo Tėvynės Lietuvos, vis dėlto buvome, esame ir būsim. Labai džiaugiamės, kad mūsų krašto atstovai dalyvavo pirmojoje Dainų šventėje. Labai tikimės, jog dalyvausime joje ir šiais metais. Smagu, kad per 100 metų puoselėjame ir ugdome mūsų ainius lietuvių kultūros apsupty, kad mums vis dar brangi trispalvė vėliava, Vytis, Lietuvos himnas, lietuviškas žodis, kad skiepijame vaikams vertybes, kurias perdavė mums tėvai. O dar labiau džiaugiamės, kad dainos, šokiai, muzika, lietuviškas žodis grindžia tvirtą pagrindą mūsų buvimui brangioje Punsko žemelėje, duoda syvų mūsų šaknims, kad lietuviškos medžio šakos vis tvirtėja. Gyvuoki, Tėvyne Lietuva, mes iš Tavęs semiamės stiprybės.

Nuoširdžiai dėkoju visiems, kas dalyvavo koncerte – ansambliams, vadovams, koncerto rengėjams. Džiugu, kad esame toks traukos centras žiūrovams. Ačiū Lenkijos Respublikos vidaus reikalų ir administracijos ministerijai, kuri remia Punsko LKN ansamblių veiklą.



Žiemos šventės Punsko savivaldybės vaikų darželyje

VIDA JOLANTA STANKEVIČIENĖ

Punsko savivaldybės vaikų darželyje greitai prabėgo pirmasis mokslo metų pusmetis. Daug kas nuveikta. Gruodžio mėnesį buvo gausu įvairių renginių. Visi žino, kad vaikučiai labai myli Kalėdų Senelį ir jo laukia, tad jie gruodžio 6-ąją šventė Mikalojaus gimtadienį. Senelis apsilankė pas darželinukus ir paliko dovanėlių. Taip pat į mūsų darželį buvo atvykęs sferinis kinas. Naudojant sferinę projekcinę sistemą viso kupolo viduje gaunamas neįtikėtinas vaizdas. Sferinis kinas turi mobiliuosius planetariumus, su kuriais vyksta į ugdymo įstaigas ir demonstruoja edukacinius, kultūrinius, mokslinius, istorinius kino filmus 360° kampo formatu. Darželinukai labai žavėjosi šiuo kinu.

Gruodžio 22 d. mūsų darželyje vyko Kūčios ir Eglutė. Šios šventės labiausiai laukia vaikai. Darželis klegėjo nuo vaikų juoko, šurmulio ir džiaugsmo. Prieš Kūčias pasibeldė Kalėdų Senelis. Kiekviena grupė savo salėje parodė meno programėlę.

Vėliau prie eglutės buvo įteiktos dovanos. Oi, kiek buvo emocijų!

Sausio 12-osios rytą darželio languose sužibo atminimo žvakelės – gyvybės, šviesos, atminties ir vienybės simbolis. Visa darželio bendruomenė prisijungė prie akcijos „Pergalės šviesa“. Vaikai piešė ir spalvino neužmirštuolę, simbolizuojančią laisvės kovotojų auką. Ši akcija skatina puoselėti jaunimo istorinę atmintį bei patriotiškumą, prisiminti ir pagerbti žuvusius bei nukentėjusius valstybės gynėjus.

Sausio 20 d. Punsko kultūros namuose vyko iškilminga ir įspūdinga Senelių šventė. (Tai viena iš labiausiai laukiamų visų anūkių švenčių. Tuomet visas dėmesys skiriamas mylimiems seneliams ir močiutėms.) Anūkeliai



Kaukių balius

iš pat ryto dovanuoja jiems gražią programą. Savo meilę atskleidė dainuodami, šokdami ir deklamuodami eilėraščius. Matėsi, kad vaikai tai daro nuoširdžiai, pagarbiai, jausdami atsakomybę. Pačių paruošti atvirukai ir nuoširdūs sveikinimai buvo geras būdas parodyti močiutėms ir seneliams, kaip anūkeliai juos myli.

Darželyje vyko taip pat ilgai lauktas Kaukių balius. Ši šventė pilna džiaugsmo, pasižymi nepakartojama, linksma atmosfera. Mažieji linksminosi persirengę savo mėgstamiausiais veikėjais. Darželinukai mielai dalyvavo konkursuose, šoko ir dainavo. Kaukių balių praturtino daugybė spalvotų balionų.



Punsko kultūros namuose vyko Senelių šventė

Užgavėnės Punsko mokykloje

OLIVIA VENSLAUSKAITĖ

Vasario 13 d. V klasių mokiniai su auklėtojomis mūsų mokykloje suorganizavo Užgavėnės. Tai žiemos išlydėjimo šventė prieš gavėnią ir pasninką. Jos apeigos susiformavo pirmykštės žemdirbystės laikais. Kiekvienas Užgavėnių elementas turėjo gilią simbolinę ir maginę prasmę. Žiemos išlydėjimo šventėje daugiausia dėmesio buvo skiriama apeigoms, kurios, kaip tikėta, turėjo išvaryti žiemos demonus ir pažadinti iš miego šalčio sukaustytą žemę, suteikti jai derlingumo galios. Užgavėnės – tai turbūt linksmiausia ir smagiausia žiemos lietuviška šventė.

Visi tą dieną buvome persirenę. Scenoje matėme Kanapinį, Lašininį, raganas, čigones, velnius,



Iš Punsko mokyklos archyvo

giltines ir kitus personažus. Šventės metu atskleidėme savo moky-

klos draugams, mokytojams bei atvykusiems svečiams Užgavėnių tradicijas. Mes ne tik vaidinome, bet ir šokome, dainavome. Išvarėme visus žiemos demonus ir šventėme pavasario pradžią.

Pabaigoje visus dalyvius vaišino spurgomis, kitais skanėstais... Juk sakoma, kad šią dieną reikia sočiai ir riebiai pavalgyti net dvylika kartų. Tai simbolizuoja turtingumą, vaisingumą ir derlingumą.

Šventė, kurią švėsdavo ir mūsų tėveliai, seneliai bei proseneliai, buvo tikrai linksmas ir džiugus.



Iš Punsko mokyklos archyvo

Deja *vu*, arba prieš 20 metų ir dabar

AGNĖ KARČIAUSKAITĖ-JANKAUSKIENĖ

Tęsinys.

Pradžia š. m. „Aušros“ 3 nr.

AR NUGALĖS NIHILIZMAS?

Įdomu paskaityti, ką patys žurnalistai rašo apie šiandieninę žurnalistiką. Ne vienas jau vadina ją „pilietinio nihilizmo apraiška“ arba „nauja nihilizmo banga“. Paradoksalu, kad kurdami pilietinę visuomenę ir žurnalistiką mes atsimušame į pilietinių vertybių degeneraciją. Žiniasklaida turi laisvę, konkurenciją, visuomenės pasitikėjimą, žodžiu, viską, ko reikia pilietiškumui ugdyti, tačiau pilietinės vertybės degeneruoja. Ką tada ji daro, apie

ką ir kaip rašo, ką ugdo ar kokią informaciją skleidžia? Panašu, kad prie laisvos, kritiškos asmenybės formavimo ji neprisideda. Žurnalistų ir leidėjų etikos komisijos pirmininkas Gintaras Songaila mūsų šiandieninę žurnalistiką apibūdina kaip turinčią labai ryškiai išreikštą bulvarinį pobūdį. Jei dar prisimintume nihilizmą, tai pagal pasaulyje priimtas taisykles jis pasireiškia tolerancija blogybėms. Iš pradžių įsigali tolerancija negatyviems faktams. Ji veši, visuomenę degraduoja, pradėdama nepasitikėti ir pačia žiniasklaida. Ar yra vaistų nuo šio nihilistinio sindromo? Pamokyti, bausti ir nubausti!

SAVIREGULIACIJA IR ATSAKOMYBĖ

Savireguliacijos mechanizmas yra, tačiau labai dažnai juo tik prisidengiama. Žmonės nežino savo teisių – jie retai gina savo teises, privatumą ir orumą, retai rašo skundus. Jie pasitiki žiniasklaida ir mano, kad joje slypi tiesa, kelias ir gyvenimas. Tačiau dažnai viešai skleidžiama informacija tėra gyvenimo versija arba traktuotė, kurią kuria žurnalistai, pateikia redaktorius ar transliuotojas.

Savireguliacinė sistema lyg ir sutvarkyta, įstatyminė bazė taip pat, tačiau iškyla atsakomybės klausimas. Viešosios informacijos rengėjų atsakomybė visuomenės moralės normoms, žurnalistų atsakomybė, siekiant sensacijų, etikai ir moralei. Kur riba, kai žurnalistų atsakomybė tampa redaktoriaus atsakomybe.

Žiniasklaidos laisvė nėra savitikslių. Sėkmingas žiniasklaidos darbas yra vienas svarbiausių visuomenės interesų. Visuomeniniai santykiai, tarp jų ir santykiai, susiformuojantys visuomenės informavimo procese, turi būti reguliuojami, idant įgautų civilizuotumo kontekstą. Atmetamas moralės normų (nerašytų) objektyvumas. Kiekvienas turi savo moralines nuostatas, ir tada viskas tampa ginčų objektu.

Informacijos laisvė yra susaistyta su atitinkamomis pareigomis ir atsakomybe. Viena iš pareigų, nustatančių jai ribas – nepažeisti kito asmens orumo. Orumas (lot. dignitus) – vertinimas, vertas pagarbos. Orumas tai žmogaus tinkamumas visuomenei.



Iš www.unsplash.com



Iš www.unsplash.com

Kam jis turi būti tinkamas, kad visuomenė laikytų jį vertingu? Tinkamas tas, kuris naudojasi teisėmis, vykdydamas atitinkamas pareigas. „Iš asmens tinkamumo gyventi visuomenėje kylantis asmens socialinis vertingumas ir yra žmogaus orumas, kurio egzistavimo teisinė forma – teisų ir pareigų pusiausvyra.“

KAI PRIESKONIAI TAMPA PAGRINDINIU MAISTU

Kritikas, Nacionalinio dramos teatro meno vadovas Egmontas Jansonas, kalbėdamas apie žurnalistiką, jaučia aštrumo trūkumą, ryškių skirtingų pozicijų. Iš tiesų atsivertęs laikraštį ir žvilgtelėjęs į žurnalisto pavardę jau žinai, kas bus parašyta – viena ir ta pati nuomonė, traktuojama kaip laikraščio pozicija. Taip ir išeina, kad niekam nežinomų veikėjų niekas nekalbina, žinomus kalbina per daug, ir skaitytojas jau net pats gali padiktuoti žurnalistui, ką viena ar kita garsenybė pasakys vienu ar kitu klausimu. Tačiau vis dėlto nuomonių įvairovės mūsų žiniasklaidos priemonės, kad ir kiek daug jų yra, nesugeba užtikrinti...

Ir negaliu nepacituoti dar vienos

E. Jansono minties: „Jiems rūpi politiniai, kriminaliniai ir kitokie skandalai, nes tai yra skaitalas. Tie dalykai turi ir savo skaitytojus, kurie mėgsta „ką nors aštresnio“. Užsienyje žmonės gyvena sočiau, ramiau, ir juos tie „aštrumai“ domina tik kaip „prieskoniai“. Lietuvos skaitytojams „prieskoniai“ tapo pagrindiniu maistu.“

IŠVADOS

Man atrodo, kad apie įžymios spaudos draudimo asmenybės – inžinieriaus Petro Vileišio darbus gražiausiai yra pasakęs Juozas Tumas-Vaižgantas: „Liūtys žemės neatgaivina, ją įdrėkina nuolatinis smulkus lietus, kurio kas lašas – tai į žemę.“ Nepriklausoma žurnalistika išgyvena savo sunkią vaikystę. Ją kuria ne arogantiški pavienių žurnalistų pareiškimai ar lobistinių grupuočių sąmokslininkai, o tie, kurie saugo bendruomenės gyvenimo racionalias formas, ieško protu paremtų sprendimų kritinėse situacijose, prisiima asmeninę atsakomybę. Žurnalistika, kaip ir visuomenė, turi išsiklausti į išmintį, atsikratyti bevardžių galybių slėgimo. Įdrėkinti žemę.

Bendruomenei paprastai atstovauja kultūrinė spauda, kurios tikslas

– ne valdžia, o pati bendruomenė. Išskirtinis tokios žiniasklaidos bruožas – švietėjiškumas, dvasinių vertybių ir informacijos harmonija. Tai sietina, kaip pastebi filosofas ir žurnalistas Arvydas Juozaitis, su strateginiu kultūrinės spaudos pobūdžiu: jos gyvybė ne šiandienoje, o praityje ir ateityje.

Belieka tik tikėti ir laukti, kada vyno sumažės tiek, kad jis pagerės. Išsikristalizuos deimanciukai.

Įsitvirtins ne tik laisvo žodžio deklaracija, bet ir pats laisvas žodis su visomis jam deramomis pareigomis ir priedermėmis. Kada jis bus tikslus ir informatyvus, o ne persmelktas kažkieno subjektyvios nuomonės. Ne papirktas, o tikras, grynas; kuriantis ir padedantis visuomenei. Tikrai visuomeniškas ir pilietiškas. Reikės dar palaukti, kol subręs mūsų visuomenė ir mūsų vynas, kol sutvirtės, anot Arvydo Šliogerio, patriotizmo šaknys ir suvešės pilietiško medis.

Cituojamos literatūros sąrašas:

Burakas, Paulius. Žiniasklaida: jos vartojimo sritys ir poveikis žmogui. Kultūros barai, 2003, nr. 11;

Giddens, Anthony. Modernybė ir asmens tapatumas. Vilnius, 2002;

Juraitė, Kristina. Visuomeninės žiniasklaidos kūrimasis Lietuvoje: iš autoritarinio modelio į public service media (Lietuvos Nacionalinio radijo ir televizijos atvejo analizė). Iš Artium unitio [interaktyvus]. 2001, [nr.] 1 [žiūrėta 2003 m. gruodžio 29 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.artium.lt/archive/pirmas.html>>;

Naujoji Romuva. 1999, nr. 3;

Naujoji Romuva. 2003, nr. 1;

Savukynas, Virginijus. Kas yra informacinė visuomenė? Iš Artium unitio [interaktyvus]. 2001, [nr.] 10 [žiūrėta 2003 m. gruodžio 29 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.artium.lt/10/antras.html>>;

Žurnalistų žinios. 2001, nr. 10;

Žurnalistų žinios. 2003, nr. 5, 6–7, 8;

Žurnalistų žinios. 2000, nr. 8;

Žurnalistų žinios. 2003, nr. 5.

(Pabaiga)

Ar tikrai nesvarbu, kad lietuvių kalba – gražiausia pasaulyje?

ALINA LAUČIENĖ

Vasario 16 – kovo 11 d. – Lietuvių kalbos dienos

Paskaitykime ištrauką iš signataro, politinio kalinio, poeto, rašytojo ir žurnalisto Gintauto Iešmanto paskutinės knygos „Rodanti kelią, teikianti prasmę. Kalba ir mes“, p. 85–86.

AR TIK KUKLUMAS?

„Laikraštyje (LA, 1999 03 06) perskaičiau, kad pasaulyje gražiausia kalba yra lietuvių. Tokia ją paskelbė UNESCO 1992 metais sudaryta komisija. Tačiau nustebino ne tiek šis sprendimas, kiek aplinkybė, kad pro akis man galėjo prasprūsti toksai pasitikėjimą keliantis įvertinimas. Visą gyvenimą domėjausi mūsų kalba, džiaugiausi jos gražumu, o štai ėmiau ir kvailiausiai pražiopsojau. Galbūt, sakau, spauda arba nutylėjo, arba žinių pateikė neefektingai. Bet, šiaip ar taip, bent kalbininkai turėjo trimituoti trimituoti. Juk tokia neįkainojama parama! Ko gero, ją pasitelkę, dabar mažiau dejuotume, kad jaunimas griebiasi mėgdžioti anglišką šnekėseną, kad per mažai vertina savąją kalbą. Ir verslininkai, matyt, dėl to neateina į protą, kaip tikėjosi vadovaują kalbininkai. Jie vis dar tebesižavi iškabose, pavadinimuose, reklamose tuo, kas nelietuviška, o per televiziją jau ir Šekspyro „Makbetas“ (spektaklis) tariamas be galūnės. Ko čia stebėtis, kad ir itališkos, net vokiškos operos atliekamos originalo kalba. Per lietuvių kalbos paskelbimo valstybine dešimtmečio

minėjamą kalbos komisijos pirminkė, atsakydama į klausimą, kodėl brukama autentiška užsieniečių pavardžių rašyba, trumpai drūtai atšovė: „Europėjame!“ Atseit, nenorime būti atsilikę, savaip rašą tikrai latviai ir albanai. Taigi taip ir verčiamės kūliais, stengdamiesi visose srityse įtikti svetimiams, pažeisdami gyvąją kalbos dvasią. Kaip tada netarsi keisti vis dėlto tie europiečiai – jiems gražiausia lietuvių kalba, ir tiek. Ir turbūt ne vien jiems. Mat UNESCO – pasaulinė organizacija. O aš pats jaučiu stačiai nuoskaudą, kad ligi šiol tokio reikšmingo fakto nežinojau. Matyt, kaltas lietuviškas kuklumas, kurį kaip trūkumą pastebėjo viena mokyti į Vilniaus universitetą atvykusi prancūzų profesorė. Antraip argi būtume tylėję?“

Skaičiau ir aš „Lietuvos aide“ tą nuostabą keliantį Sorbonos universiteto profesorės straipsnį, atrodo, tokiu pavadinimu: „Lietuviai, kodėl esate tokie kuklūs? Argi nežinote, kad...“, bet geros knygos ir straipsniai turi „kojas“ – kažkas nebegražino. Prisimenu, profesorė rašė, kad Vilniaus universitete per pertraukas prislinkdavusi prie tarpusavyje kalbančių lietuvių kalbos ir literatūros dėstytojų ir klausydavosi, ir klausydavosi ramiai tekančios kalbos, kuri jai buvo panaši į paukščių čiulbesį...

Ir čia jau norėtusi kreiptis į garsiausius mūsų kalbininkus ir kai ko paklausti. Be abejo, perskaite tą

žinių daugelis skaitytojų nėra naivūs ir supranta, kad kalbų grožio palyginimai ir panašūs komisijų sprendimai visada bus daugiau ar mažiau subjektyvūs. Tačiau jie nėra absoliučiai subjektyvūs ir grynai savavališki ir šališki, nes mėginimai nustatyti gražiausias pasaulio kalbas nuolatos kartojasi. Ir jie galimi tik todėl, kad turi pagrindą: vis dėlto egzistuoja tam tikros kalbų savybės, dėl kurių vienos kalbos laikomos objektyviai gražesnėmis, skambesnėmis ir patrauklesnėmis ausiai negu kitos.

Taigi šiuo komisijos paskelbtu vertinimu piktnaudžiauti nebūtina ir nėra jokio reikalo. Tačiau sunku suprasti, kodėl juo nepasirėmus protingai ir nuosaikiai skleidžiant žinių apie tokį lietuvių kalbos vertinimą. Juk tai puiki proga populiarinti gimtąją kalbą, kelti jos autoritetą tarp lietuvių, kurių daugelis į ją jau žvelgia su atsainia panieka ir net nesuvokia, kad šitaip sugrįžta į savo kalbos besigėdijusio XIX a. lietuvių tautinės saviniekos būklę. Taigi, kaip atsitiko, kad toks faktas užgeso straipsnių jūroje ir nebuvo išnaudota nuostabi galimybė stiprinti lietuvių kalbos valstybinį statusą bei ugdyti lietuvių kalbinę savigarbą dar kartą atskleidžiant tautiečiams gimtosios kalbos senovinį grožį ir primenant jos neįkainojamą vertę pasauliniam kalbos mokslui. Juk daugybė lietuvių net nebežino, kad jų kalba yra archajiškiausia (senovinė, bet vis dar



vartojama) iš visų indoeuropiečių kalbų pasaulyje! Ir tokia ją pripažįsta garsiausi pasaulio kalbininkai, o štai lietuviai kalbininkai droviai tyli. Kodėl?

Kodėl mūsų tautiečiai nežino, kad mūsų kalbos mokosi garsiausių pasaulio universitetų lingvistikos fakultetų studentai? Jeigu ten studentas studijuoja indoeuropiečių kalbas, pirmiausia jam patariama išmokti lietuvių kalbos. Nustebo- te? Apie tai mūsų kalbininkai turėtų rašyti straipsnius, juos plačiai

paskleisti, kad nereikėtų gaudyti žinių po kruopelytę iš įvairiausių šaltinių. Nejaugi šių dienų kalbininkai nebėra lietuvių kalbos sargai ir jos puoselėtojai, kokie buvo jų pirmtakai? Tauta jų laukia vėl pasirodant. Juk anksčiau lūždavo lentynos nuo mūsų kalbininkų knygų knygelė, nes kiekvienam būdavo garbė mokytį Tautą. Tad kodėl, gerbiami kalbininkai, jūsų niekur nesimato? Kur jūsų kad ir nedidelio formato knygelės, bet su tokia žinia paprastam lietuviui, kad šis nenustotų iš

nuostabos aikčiojęs ir tai, ką perskaitė, papasakotų kitam?

Teko kalbėtis su airių kilmės amerikiečiu, gerbiamu dialektologijos profesoriumi Džeimsu Duranu, dabar jau garbingo amžiaus žmogumi, teigiančiu, kad be lietuvių kalbos yra neįmanoma dėstyti pasaulio indoeuropiečių kalbų tarmių. Todėl iš plokštelių, o vėliau iš lietuviškų knygų tobulai išmoko lietuviškai dar gyvendamas JAV, Kalifornijoje, kad savo studentams padėtų lengviau suprasti tarmių subtilybes.

Kaip matome, užsienio kalbininkų visai nestebina lietuvių kalbos grožis ir jos reikšmė pasauliui, tad žymus rusų kalbininkas parašė knygą „PASAULIS IR LIETUVIŲ KALBA“ (tai pati geriausia dovana išsilavinusiam bičiuliui), kurioje drąsiai teigia, kad lietuvių kalba verta būti UNESCO Pasaulio paveldo sąraše (p. 326).

Autorius rašo: „Lietuvių kalboje atspindima ne tik lietuvių tautos, bet ir visų indoeuropiečių tolimųjų protėvių dvasinė ir materialinė kultūra. Šiomis kalbomis kalba apie 44,78 proc. Žemės gyventojų. Visos indoeuropiečių kalbos atsirado prieš kelis tūkstančius metų iš indoeuropiečių prokalbės. Šios prokalbės tarmėmis ir šnektomis kalbėjo mūsų protėviai indoeuropiečiai. Apie 3–2 tūkst. pr. Kr. įvykęs galutinis indoeuropiečių prokalbės skilimas buvo visų žinomų indoeuropiečių kalbų pradžia. Dabartinės lietuvių kalbos ypatumas yra tas, kad ji tiesiogiai lyginama su indoeuropiečių kalbomis, kurios jau seniai išnyko arba itin pakito, jog tapo itin nesuprantamos šiuolaikiniams jų vartotojams: indoarijams, graikams, romanams, germanams, keltams, slavams. Dvi skandinavų kalbos – islandų ir fare- rų – per tūkstantį metų pakito nežymiai, tačiau jos turi daug daugiau naujadarų nei lietuvių kalba.

Ypatingą dėmesį reikia atkreipti į tai, kad rašytinė lietuvių kalba yra žinoma nuo šešiolikto amžiaus,

o lyginama su kalbomis, kurių paminklai yra pirmo ar net antro tūkstantmečio pr. Kr. (pvz., su anatolių kalbomis, kaip hetitų).

Lietuvių kalbos ypatumas yra tas, kad ji iš visų dabartinių indoeuropiečių kalbų išsaugojo archajiškiausią kalbinę struktūrą ir nemažai senosios indoeuropietiškos leksikos. Daugeliu atžvilgių ji labai artima bendrajai indoeuropiečių prokalbei ir padeda ją rekonstruoti (kai kurie žodžiai ir formos mažai skiriasi nuo ide. prokalbės formų, pvz., duktė, sūnus, avis, penki, esti ir kt.). Taip pat ši kalba padeda atkurti išnykusias įvairių ide. kalbų formas ir yra labai svarbi seniausių ide. kalbų istorijai.

Tai bent kalba! Tai bent lietuvių tauta, kuri šią kalbą taip nugludino,

jog ji virto tikru žėrinčiu deimantu tarp kitų kalbų. Džiaukimės!

Užplūsta daug pamąstymų, bet kad nebūtų nereikalingų įtarimų, tikėkimės, kad lietuvių kalbos mokslininkai galbūt susisieks, kad ir po tiek metų, su pačia prancūzų kalbos profesore, su UNESCO ir tuo klausimu galų gale pradės domėtis. Juk jums, gerbiami kalbininkai, priklauso savo motulę ginti, kai šiandien ji taip ujama.

Prisimenu, kažkuris iš kalbininkų vis dėlto rašė, kokiomis mūsų kalbos išskirtinėmis savybėmis rėmėsi UNESCO sudaryta komisija nustatydama jos išskirtinumą. Pamėginsiu keletą punktų atkartoti, nes giliai įstrigo į širdį. Deja, to straipsnio irgi neberadau – iškeliavo. Komisija pirmąją vietą skyrusi lietuvių kalbai, antrąją – norvegų kalbai, o trečiąją –

italų kalbai.

1. Lietuvių kalboje yra labai daug balsių, dvibalsių ir dvigarsių. Būtent jie suteikia kalbai plaukimą, banguotumą – tarytum ne kalbame, bet dainuojame.

2. Lietuvių kalbos kirtis yra nepastovus; jis šokinėja žodžiuose ir sakiniuose (išlinksniuokite žodį „vanduo“ ir pamatysite, kaip kirtis „bėgioja“ po skirtingus linksnius ir kaip švelniai nutupia žodžio pradžioje arba gale. Tikrai išgirsite tylų vandens čiurlenimą, bangelės šoktelėjimą ar jos nuvinguriavimą tolyn...). Džiugu, kad išlaikėme indoeuropietiškas priegaides.

(Bus daugiau)

Iš www.propatria.lt

Pasvarstymai apie vėliavą

SKAITYTOJAS

Po pastarųjų įvykių norėtusi pasidalinti mintimis apie vėliavą. Kartais kyta klausimas, ar mūsų trispalvės kėlimas netinkamoje vietoje ir netinkamu laiku nėra tik primityvus patriotizmo demonstravimas. Neseniai atšventėme Vasario 16-ąją ir, tiesą sakant, Punkske tik prie keleto namų buvo iškelta trispalvė. Seinuose, išskyrus „Žiburio“ mokyklą ir LR konsulatą, išvis neteko matyti, kad prie namo kabotų Lietuvos vėliava nei Vasario 16-ąją, nei Kovo 11-ąją. O štai jau vasario 20 dieną per Punkską traukia traktoriai, pasipuošę trispalvėmis. Norėtusi paklausti tų, kurie jas iškėlė, ką jie šituo elgesiu nori pasakyti? Ką bendro turi Lenkijos ūkininkų protestai su Lietuvos valstybiniais

simboliais? Beje, per visą pasaulį nuskambėjo informacija apie vieno iš Lenkijos protestuojančių ūkininkų ant traktoriaus pakabintą plakatą su užrašu „Putine, padaryk tvarką su Ukraina ir Briuseliu bei su mūsų valdančiais“. Deja, tokie plakatų nepagausina žmonių, remiančių protestuojančius ūkininkus, būrio. Tuo labiau būtų liūdna, jei kas imtų tapatinti trispalves su tokiais plakatais. Su vėliava reikia elgtis pagarbiai ir kelti ją tuomet, kai yra tinkama proga ir tinkamas laikas.

O gal mes iš lenkų mokomės nepagarbos vėliavai? Visi pamename jau daugiau kaip prieš dešimt metų internete paplitusį filmuką „Pagarba vėliavai“ („Szacunek dla flagi“), kurį dar ir šiandien galima rasti jutube

įrašius pavadinimą. Tuomet atidengiant Seinuose paminklą žuvusiesiems Smolenske organizatoriai nepagalvojo, kur padėti valstybinę vėliavą, o kūrybingi interneto vartotojai sukūrė iškalbingą filmuką. Beje, Seinuose ne tik šiuo atveju išryškėjo žmonių požiūris į savo valstybės simbolį. Atėjus valstybinėms šventėms gyventojai ant lazdų iškelia vos ne nosinaitės dydžio vėliavas, kartais jos būna susilamdžiusios ar net apiplyšusios, ar pririštos prie balkono turėklų. Patriotizmas? Gal mums nebūtina imti pavyzdžio?

Grįžtant prie trispalvių prie traktorių per Lenkijos ūkininkų protestą – įdomu būtų išgirsti ir kitų nuomonių. Kazin ar čia tik aš vienas taip maštau, ar kitiems tai neužkliuvo?

Ūkininkai protestuoja

JURGITA STANKAUSKAITĖ

Šių metų vasario 20 dienos (antradienio) rytą į Punsko bažnyčios aikštę suvažiavo keliasdešimt traktorių. Tai buvo šio krašto žemdirbių pasiruošimas Palenkės vaivadijos ūkininkų streikui. Kituose šalies regionuose jis tęsiasi jau kelias savaites. Visuotinį streiką Lenkijoje organizuoja nepriklausoma individualių ūkininkų profesinė sąjunga „Solidarumas“. Apie panašius streikus kitose Europos Sąjungos šalyse girdime nuo seniai. Lietuvoje protestai vyko visai neseniai. Tad mūsų regione buvo tik laiko klausimas, kada vietos žemdirbiai prisijungs prie pasipriešinimo dėl ES sistemos ūkininkus apsunkinančių reikalavimų. Visgi Lenkijoje prasidėjęs pasipriešinimas nėra lygus kitų ES narių ūkininkų streikams. Mūsų šalyje protestuojama



Valdo Žilionio nuotr.



Valdo Žilionio nuotr.

dėl dviejų pagrindinių problemų: projekto „Zielony Ład“ ir prekybos su Ukraina be maito pratęsimo.

Mūsų krašto žemdirbius subūrė Taurusiškės gyventojas, aktyvus ūkininkas Robertas Chmielewski (Robert Chmielewski). Kaip nuotraukose matyti, suorganizavo nemažą ūkininkų grupę, kuri viena traktorių eile patraukė į Žubriną, vietovę šalia Suvalkų. Ten jų laukė kelis kartus didesnis traktorių suvažiavimas, buriantis streikuojančius iš aplinkinių kaimų. Visi kartu patraukė į Suvalkų miestą (portale Wybocza.pl rašoma, kad įvažiavo galbūt keli šimtai traktorių), kur iš anksto pasirinktomis gatvėmis judėjo viena eismo juosta, kad netrūkdėtų miestiečiams įprasto gyvenimo ritmo. Pasirodo, kad iš visų Palenkės vaivadijos vietovėse vykusių ūkininkų streikų šis Suvalkuose



Birutės Būrdinaitės-Olów nuotr.

buvo ramiausias, sulaukęs didelio miestiečių palaikymo. Į gatves išėję žmonės mojuodami vėliavomis reiškė palaikymą žemdirbiams, jų produkcijai ir atsidavimui sunkiam darbui. Šiek tiek sulėtėjęs miesto gatvių ritmas sulaukė miestiečių susidomėjimo, kadangi ūkininkų traktoriai tikrai kėlė pasididžiavimą žemės ūkio technika. Tačiau tuo pačiu parodė, kokios reikia jėgos ir kiek finansų, kad tokia mašina būtų galima apdirbti kelias dešimtis hektarų, kiek pastangų įdėti, norint visuomenę išmaitinti.

Streiko Palenkės vaivadijoje organizatoriai aiškino, kodėl pasirinkti vienokie, o ne kitokie jo taškai. Pasirodo, esminę reikšmę turi vietos, galinčios atkreipti visos Lenkijos ir Europos dėmesį į ūkininkų problemas. Vienur eismas kelyje buvo tik šiek tiek sulėtėjęs, kitur visiškai užblokuotas (pervažiuoti galėjo tik privilegijuotos tarnybos). Streikuota nuo 10.00 iki 16.00 val. Įspūdžių kupinas įvykis nebuvo nepastebėtas. Apie jį kalbėta televizijoje, rašyta internetiniuose žinių ir naujienų portaluose.

Mūsų regionas – ūkininkų kraštas, todėl niekam nekilo klausimų, dėl ko streikuojama. Daugiausia priešinamasi iš pietų, konkrečiai iš

Ukrainos, įvežamai pigiai ir nekontroliuojamai produkcijai. Mat šalies ūkininkai, kurie užsiima javų, kukurūzų, vaisių ir kt. pardavimu, negali parduoti savo derliaus arba gali tai padaryti tokia kaina, kuri visiškai neteikia pelno, priešingai – stumia į nuostolius.

Trisdešimt dienų trukšiantis visuotinis Lenkijos ūkininkų streikas nesusitelks tik ties vaivadijų pasirinktais taškais. Jis bus pratęstas Varšuvoje, Lenkijos pasienyje su Ukraina, keliuose į geležinkelio terminalus ar jūros uostus. Ūkininkai turi vieną tikslą – apsaugoti šalies

žemės ūkio produkciją, užtikrinant sveiką ir geriausios kokybės lenkišką maistą. Protestuojantieji yra ištyrę, kad iš rytų įvežami javai esą supeliję, netinkami nei apdirbimui, nei maisto produkcijai, o maža kaina įsigytas Ukrainos žemdirbių javas galiausiai patenka ant mūsų stalo. Gali atrodyti, kad gyvename paradokso pasaulyje, nes viena ranka padedame karą kenčiantiems Ukrainoje, o kita norime atimti. Visgi viskas turi būti proto ribose, ir tai būtent pabrėžia mūsų ūkininkai. Negalima stačia galva nerti iki kraštutinumų, vedančių prie mūsų žemdirbių bankroto ir viso žemės ūkio tragedijos. Ūkininkai sukilo dėl Briuselio potvarkio projekto, prailginančio prekybą su Ukraina netaikant maito apskaičiavimo iki 2025 m. vidurio, kuriam Lenkijos valdžia nesipriešina. Protestuojantieji neprašo valdžios finansinės paramos, o galimybės sąžiningai ūkininkauti be nuostolių. Be to, pasipriešinimo metu pabrėžiamas projekto „Zielony Ład“ pakeitimų, varžančių ūkininkų produkciją dėl aplinkosaugos reikalavimų (tikslas – Europos poveikio klimatui neutralumas iki 2050 m.), klausimas.



Birutės Būrdinaitės-Olów nuotr.

Aldoną Kodytę prisiminus

NASTUTĖ SIDARIENĖ

Prisiminus Aldoną Kodytę atgyja labai šilti jausmai. Ji dirbo Tautinių mažumų ir išeivijos departamente Vilniuje, Kosciuškos g. 30. Čia visada galėjo užėiti kiekvienas užsienio lietuvis. Aldona visuomet priimdavo, sulaukus pietų pertraukos nusivesdavo į mažytę kavinukę kitoje gatvės pusėje ir vaišindavo bandelėmis ir kava. Tiksliai jos pareigų negaliu įvardinti, bet žinau, kad ji kuravo ir mūsų krašto švietimą. Visada pridovanodavo daug knygų ir kitų mokymo priemonių lietuviškoms mokykloms. 1994 metais mūsų mokykla gavo lėšų kompiuteriui įsigyti. Aišku, reikėjo parašyti paraišką. Tuomet dar nelabai tai supratom ir nemokėjom rengti projektinių paraiškų. Mat nebuvo jokių pavyzdžių, blankų, kompiuterių, tuo labiau interneto. Nei aš, nei kitų mokyklų direktoriai neturėjome jokios patirties. Klausinėjom vieni kitų, bet niekas negalėjom padėti. Buvo dar tik projektų rengimo pradžia. Paraišką

parašiau ranka, kaip išmaniau. Lėšų skyrė. Išmokėjo grynaisiais. Pateikiau sąskaitą už pirkinį, valiutos keitimo čekį ir buvo atsiskaityta. Paprasta ir patogu. A. Kodytės dėka išmokau rašyti projektų paraiškas. Deja, vėliau jos darėsi vis sudėtingesnės. Aldona aprūpindavo ir kitas mokyklas mokymo priemonėmis, ypač knygomis, vadovėliais, žemėlapiams, žaidimais.

A. Kodytė puikiai žinojo, kokia mūsų krašto mokyklų padėtis. Visose kelionėse į šias mokyklas Aldona talkindavo tuometiniam Lietuvos švietimo ministrui Remigijui Motuzui. Kartu su juo vykdavo pas Suvalkų švietimo kuratorių ir kitas Lenkijos valdžias. Ne vien dėl to, jog mokėjo lenkų kalbą, bet visų pirma – kad labai tiksliai išmanė mokyklų problemas, pažinojo mokytojus.

Puikiai organizavo mokytojų tobulinimosi kursus Lietuvoje pagal jų specialybes: lietuvių kalbos, Lietuvos istorijos, pradinių klasių mokytojams. Kursų laukdavome, noriai

į juos vykdavome. Žiemą jų laiką Aldona priderindavo prie žiemos atostogų meto Lenkijoje, kad laisvai galėtume atvykti. Baltarusijos, Latvijos ar Vokietijos, Rusijos lietuviškų mokyklų mokytojai turėdavo derintis prie mūsų laiko, kadangi iš mūsų krašto atvykdavo daugiausia mokytojų (tada ir mokyklų dar buvo žymiai daugiau negu dabar). Kursuose puikiai organizuodavo ne tik dalykinius užsiėmimus, bet ir laisvalaikį. Visuomet lankėme miestą, vyko paskutinės kursų dienos vakaras. Ji visada būdavo su mumis, skyrė daug dėmesio. Net išsirengus į kokią išvyką autobuse pasakodavo, organizuodavo konkursus. Konkursu laimėtojas gaudavo dovaną – saldainiuką. Tą žodį Aldona mokėjo ypatingai ištarti. Dar ir dabar tarsi girdžiu šio žodžio skambesį. Ne kartą nusipelnydavau to saldainiuko.

A. Kodytė visų pirma ilgametė mokytoja, dirbusi lietuviškose, lenkiškose, baltarusiškose mokyklose. Gal todėl gerai išmanė mokyklų, mokytojų problemas. Visuomet sugebėdavo atkreipti dėmesį į silpnesnįjį, mokėjo padrąsinti, pagirti. Nestokojo humoro jausmo. Tiesiogiai kreipdavosi į kiekvieną mokytoją. Gera ir paprasta buvo bendrauti su ja, lyg su gera drauge, o ne kokia viršininke, nors tai buvo „miesto ponė“, visada pasipuošusi, pasidažiusi, pilna energijos, kuria nesigailėjo dalytis su visais. Jos socialiai padažytas lūpas ir dabar prisimenam.

*Miela Aldona,
mūsų krašto mokytojams išdalijusi
savo gebėjimus, žinias, energiją, iške-
liavai Anapilin. Telydi Tave ramybė.*



iš Nastutės Sidarienės asmeninio albumo

Mokytojų kursai Vilniuje. Aldona Kodytė ketvirta iš kairės

Aldonai Pakuckienei atminti

EUGENIJA PAKUTKIENĖ

2023 m. spalio 12 d. Taurusiškės kaime, sulaukusi 76 metų, mirė žinomo bitininko Jono Pakucko žmona Aldona. Vyras sako: „Labai mylėjau žmonų. Suspažinome per Petrinių atlaidų Punksi. Seniau spacerinėjimai buvo madoj, o jauni prie jaunų linko.“ Aldona gimusi 1947 m. liepos 18 d. Zervynuose. Buvo gera šeimininkė, ūkininkė.

Jonas ir Aldona Pakuckai užaugino tris sūnus – Aloyzą (mirė jaunas, ne laiku), Tomą ir Vitą. Džiaugėsi septyniais anūkais: Silvija, Darija, Inga, Sandra, Čareku, Andriumi, Artūru, jų pasiektais mokslais (kai kurie jau inžinieriai). Sutuoktiniai prieš metus buvo atšventę auksines vestuves. Ir štai tokia nelaimė. Mirtis išplėšė mylimą žmoną, mamą, močiutę... Nors Jonas džiaugiasi sūnumis ir jų šeimomis, labai išgyvena žmonos netektį. Prisimena, kaip ji padėdavo ūkio darbuose, gerai šeimininkavo,

skaniai gamino, pritardavo jo bitininkavimui...

Bitininkauti Jonas Pakuckas išmoko iš savo tėvo. Avilius su darbščiom bitelėm perėmė būdamas 16 metų. Vis laikė arklius, kaip dera geram ūkininkui. Ir dabar laiko. Tai kiemo pagrožys. Mena savo tėvą Antaną Pakucką: „Jis kilis nuo vietovės, pavadintos Muravotu Cyltu. Buvis Amerikoj. Nuspirko gospadarkutį Taurusiškėj. Tarnavis caro karuomenėj. Išmokis buvo gydyc žmones, net receptus išrašinėj. Tais laikais daug žmonių nemokėj skaicyc. Tai va viena moterėlė, vietoj išpirkc receptų, pamerkė vandenin. Ir vėl atėjus pas daktarį klausė: „O daktarėli, parnešus receptų užpyliau bonkoj vandeniui ir kasdien gėrau. Jau pabaigiau, tai ar vėl kitu vandeniui užpylc, ar duosit kitų?..“

Apie seserį Aldoną Pakuckienę, giminę ir vaikystės laikus kalbėjau si Danute Ramanauskaite-Pakuckiene,

prieš keletą metų praradusia regėjimą, bet ne atmintį. Ji pasakojo apie praeitį ir savo vaikystės Zervynų kaimą. Jos senelis Jonas Ramanauskas iš Ramonų kaimo, išvykęs į Ameriką, dirbo anglių kasykloje. Parsivežė sunkiu darbu uždirbtų dolerių ir už juos nupirko sūnui Petru, būsimam Danutės ir Aldonos tėvui, gražų ūkelį Zervynų kaime, labai arti Lietuvos (šis kaimas kažkada priklausęs Lietuvai). Jonas Ramanauskas turėjo du sūnus, gimusius Amerikoje. Jau minėtam Petru atiteko ūkis Zervynuose, o Jurgis sukūrė šeimą Amerikoje ir ten pasiliko. Turėjo dvi dukras ir sūnų.

Aldonos ir Danutės tėvai Petras ir Marijona (Linkaitė iš Kreivėnų) Ramanauskai statėsi namelius. Ant trobos, vadintos stuba, slenksčio ir dabar ryški data – 1923 m. Tuo buvo lengviau statyti, kad turėjo savo miško, medienos nereikėjo pirkti. Žemės dirbamos ne per daug, vos 12,5 ha, bet darbo ir rūpesčių buvo pakankamai per visą vaikystę ir jaunystę visiems Ramanauskų vaikams. O vyriausiajai Danutei daugiausia, kaip ir paprastai būdavo šeimose. Kadangi brolis visų jauniausias, dukroms reikėdavo ir laukuose, ir namuose daug padėti tėvams. Vaikai mylėjo žemę, nors ji ne labai derlinga, nes žvyruota. „Taikėsi, išrankam akmenis ir kitų pavasarį vė rankam. Atrodė, kad kas jų prisėjo, augo kap po lietaus. Pavasarin vė buvo pilna akmenukų: ir dzidesnių, ir mažesnių, – pasakojo Danutė. – Šitoj žvyruotoj žamėj gerai augo medzai.“ Jų nemažai pasodino sesės Danutė ir Aldutė Ramanauskaitės. Visi mylėjo arklius ir visus darbus, nors nebuvo lengva. Mat sunkius darbus reikėdavo atlikti rankomis. Tai talkomis



Aldona ir Jonas Pakuckai

Iš šeimos albumo



Aldona ir Jonas Pakuckai su sūnumis Vitu, Aliumi ir Tomu

šienavimas, „durpiavimas“, javapjūtė, linų, kanapių mynimimas, bulvių kasimas, runkelių ėmimas ir kasdienis triušas prie gyvulių...

Vaikystės kaimas Zervynai 1941 m. buvo visiškai ištuštintas. „Visi 19 gyventojų išsiųsci arkliais, nešini klu-mokucais išėjo per rubežų Budziski in Rusiją, sakytą, arba rusiškų Lietuvų. Aplikdzyta juos vokiečio ūky Kontromiškės kaimi.“ Čia 1943 m. rugpjūčio pradžioje ir gimė vyriausioji dukra Danutė, mano pašnekovė. Ji pakrikštyta Širvintų bažnyčioje.

Po metų kitų Danutė sulaukė dviejų broliukų: Petriuko Jonuko, kuris mirė kūdikis būdamas, ir Juozuko – jam buvo pora metų, kai mirė, tik jis iškeliavo Anapilin jau Zervynuose, sugrįžus iš Lietuvos. Šeima gimtinėn parėjo 1945 m. rudeniop. Namuose gyveno valdžios atkelti lenkai. Ramanauskams teko ieškoti teisybės, kad įrodytų, jog jie teisėti šeimnininkai. Namuose Zervynuose gimė Aldona, paskui Birutė, o po kelerių metų ir jausias brolis Juozas (kuris paveldėjo Lietuvoje gimusio ir mirusio broliuko vardą). Jis užaugo sveikas ir

vėliau perėmė tėvų ūkį.

Visi Ramanauskų vaikai puikiai kalba lietuviškai, skaito kiek prasčiau, nes lankė tik lenkiškas mokyklas: pagrindinę Šimanoviznos kaime, paskui Suvalkuose žemės ūkio bei amatų. Ypač siuvimo merginos pramoko. O ūkio darbų daug išmoko iš savo tėvų. Iki mokyklos buvo toloka, net 8 km, bet žinojo, kad svarbu mokytis. Traukė mokykla kaip magnetas. Tikėjo, kad ji ne tik žinių, bet ir tiesos šaltinis. Tiesos ir teisingumo mokė taip pat tėvai. „Pėsci ne visad ėjom, tėvelis, būdavo, pakinko arklį žiemoj, kai arkliai laisvesni, ba vasaros metu arkliai be galo reikalingi žamei dzyrbc. Tai va inkinko važelin, prideda maišų šieno arba gorcų abrako, viršini apsiklojam pacys, kol važuojam, o privažavį mokyklon tuoj pacu viršini apdengiam arklį, kad nesušaltų, kol pamokos vyksta. Arklys paprato ir atmintinai žinojo ir vaikus, ir kelių, suprato, kad reikia laukc, turėdamas ko kramsnoc ir laukdavo vaikų. Po pamokų jau net vadelių nereikėj laikyc ir rankos nešalo, arkliukas kiek inkabindamas

niogdavo namų link. Kelias in savo kiemų rodės net trumpesnis nei tas kelias mokyklon ankstų rytų... Nereikėdavo vadelėm mosuoc, arklys neklaidžoj, ciesiai namo parveždavo. Tai vis tep būna, kad kai iš namų aini, kelias prailgsta, o kai atgal grįžči – tas pats kelias žymiai patrumpėja... Tep ir mum būdavo, – prisiminė Danutė. – Visi alkani, sušalį, greit an pečo. Suvalgom karštus kopūstus daugiausia, ir darban, o cik vakarop pamokų ruoša.“

„Tėvai mokino irgi mylėc kitus žmones ir nepamiršc Dziewo. Sakydavo: „Mokėkit, vaikai, dzaugcis laimi, alia kap kam bėda – padėkit, su nelaimi irgi susitaikyc ir su bėdu, bagi šitas gyvenimas ne viskas... Kožnas mūs, visi gausim cikrų užmokescį pas Dziewų...“ Dažnai tėvas suklupdzydavo mus poterui namuose. An sienų kabojo šventųjų paveikslai, o kiemu ir namam sergėc mūs tėvas Petras su savo tėvu Jonu pastatė kryžų, kur inrašyci 1923 metais. Tais metais ir laimynga naujos sodybos pradza Zervynų kaimi“, – pridūrė pašnekovė.

Pats Petras gimęs Amerikoje 1915 m. Turėjo ir šios šalies pilietybę. Pirmosios Komunijos pamokslams vaikai ir bažnyčion šeima kas sekmadienis vykdavo į 7 km nutolusį Punską. Lenkiškai nemokėjo, bet greit išmoko. Visi vaikai kalba labai gražia tarme, būdinga visam tam kampeliui, kur Zervynai, Eglinė, Vaiponia, taip arti Lietuvos...

Mano pašnekovei labai rūpėjo papasakoti apie savo pusseserę Teresę Šimilevičiūtę, prieš porą metų iške-liavusią Anapilin. Danutės mama Marijona Linkaitė turėjo brolių Juozą, kuris liko namuose Kreivėnuose, ir seserį Oną, kuri ištekėjo į Trakiškes už Šimilevičiaus. Jie susilaukė dukros Teresės ir sūnaus Jurgio. Danutė su Terese labai gerai sutarė. Kai neteko regėjimo, pusseserė jai buvo

kaip angelas sargas, nuveždavo pas daktarus ir kitus reikalus sutvarkyti. Užpernai gruodį, prieš šv. Kalėdas, Danutę pasiekė baisi žinia – Teresė Šimilevičiūtė-Vaicekauskienė staiga mirė. Danutei rodėsi, kad visai žemė po kojom išnyko, pati stipriai susirgo, du kartus ištiko insultas. Stebuklingai iš ligos išsikeberiojo, bet regėjimas nesugrįš. Tačiau reikia gyventi, turi tris dukras, anūkus. Didelis smūgis staiga netekus žymiai jaunesnės mylimos pusseserės. Rodės, akys dar labiau suskaudo, aptemo ir po kojom lyg praraja... Nors regos jau seniai buvo netekus, ašaroms nebuvo pabaigos. Ir kojos nebe tos pasidarė. O juk visą gyvenimą ji buvo smagi, greita. Dirbo parduotuvėse, kai visus produktus reikėdavo pirkėjams sunešioti iš lentynų. Liko Danutė neužjautusi ir Teresės šeimos, artimųjų. Labai užjaučia bent mintyse. Pameina, kaip Teresės mama Ona Šimilevičienė iš Trakiškių su drauge Ona Kaminskiene, abi aukštos moterys, su kitomis procesijoje per atlaidus laimingos nešdavo Mergelės Marijos altorėlį. Anksčiau tą altorėlį gražiai abi apipindavo žaliu vainikėliu, puošė savo gėlėmis. Procesijos ir dabar puošnios Punsko parapijoje.

Danutė palaiko ryšius su vyresnėmis savo dukromis, gavusiomis darbų užsienyje. Turi užtikrintą globą. Dabar gyvena su jauniausia dukra Terese. Jaunystėje Danutė ištekdavo už Taurusiškės kaimo Petro Pakucko. Gyveno vyro ūkyje. Paskui persikėlė į Suvalkus, čia gyveno ir dirbo. Užaugo trys dukros: Danutė, Cilė ir Teresė.

Mano pašnekovė su būsimu vyru susipažino Zervynuose per vakarėlį. „Tepgi tadų labai lietuviškas tai buvo kaimas. Zervynuose, cik už kraiso, pas susiedų Dembauskų Petrų (jo žmona Kuculiūtė iš Šlynakiemio), kas subata vakarėliai vykdavo, jų stubos viens galas buvo su dzideliu kambaru. Televizorų nebuvo nei elektros dar tadų, buvo ir su baliūkais ciej suėjimai, ir smagu jaunimu

pasilinksmų buvo.“ Kitas gretimas kaimas tai Sožalkos. Taip pavadintas nuo pelkių, apsemtos žemės.

Danutė atsimenanti (nors jos atmintis jau ne tokia gera ir, jei ką ne taip paminėjo, prašo atleisti) pavardes tų, kas buvo, kaip ir jų šeima, išvaryti iš savų namų į Lietuvą. Tai: Pranas Voratinskas, Antanas Ramanauskas, Antanas Paznėkas su žmona Agota, Jonas Savickas, Antanas Kalesinskas su žmona Angele, Jaskevičius. Vieniems pavyko sugrįžti namo, kiti liko Lietuvoj, o į jų gimtus ūkius atkelti lenkai iš Maidono ir kitur.

Visi Danutės vaikystės kaimai stipriai sulenkėjo, nieko nepadarysi, bet jaunas gyvena ateitimi, o senas praėjimi, tad verta paminėti gražius jų pavadinimus ir žymesnius žmones. Ji gerai atsimenanti dar vieną gretimą kaimą Aleksandravą, kur gyveno toks ypatingas lietuvis Antanas Burba. „Geras ūkininkas su nedzideli gaudarkuti, tai jis darė, kas paprašo, nuotraukas ir mokėjo iššauk. Jo žmona lenkaitė, bet mokėjo irgi lietuviškai. Jų samdzydavo kaimiečiai, kai susirgdavo ar prie gimdymo. Kaimo gydytoja, vadzyta daktarukė. Jiem užaugo vienas sūnus, pirmas mirė mažukas. Jų sodybų kažkas sudegino. Šitan kaimi buvo ir gyvulių daktaras, pavardi Serafinas, tai samdė kaimynai jį ir tepgi mano tėvai. Tankiai tai išpunta, tai inryja kų negero gyvulys, tai šito kaimo ūkininkas Serafinas vis gelbėjo, mokėjo daug ligų gydzyt ir net reparacijas darė. Ne per toli, Ramonų kaimi, kožnam pasiekiamas ir labai visiem reikalyngas buvo kalvis Antanas Kalesinskas. Su laiku šita sodyba susinaikino, žamė sulygyta, nusipirko jų Serafinai. Dar Zervynuose ir kraučka garsi buvo apylinkėj – Izabelė Keršulis, apsiūdavo cielais šaimynas ne cik Zervynuose, bet ir aplinkiniuose kaimuose.“ Pas šią siuvėją teko pasimokyti siūti ir Danutei bei jos sesėms Aldutei ir Birutei. Tada šis amatas mergaitėms buvo būtinas kasdienai.

„Už namų, giraitės pakrašcin, tėvulis su savo tėvuku iškasė duobį kūriniui, o an viršaus instraino grotas, per katras šiluma ėj ir dzovino an jų išdėtus linus, tai kanapes. Sienos medzinės ir skiedrom dengta pircis ciko sau ir kici vežė. Dziedulis Jonas Ramanauskas buvo patyris ir cinkamai kūrino, niekam kitam nevalia buvo, sakydavo – kad neišait linai su dūmais. Kanapių ne tep škadavo, laidavo mintuvais jas mync ir mumiem, vaikam. Man pacikdavo. O jau prie linų ne. Sakydavo: „Prie linų, vaikai, neikit, ne, ba supaškadzysit cik...“

Pas Ramanauskus, kaip ir visur, sėta linų, kanapių. Buvo sukamos kanapinės virvės, verpiami linai, kanapiniai siūlai, vilna, daug audžiama. Šeimoj mažų vaikų buvę, tai buvo reikalingos močiūtės, kurios globojo anūkus, prižiūrėjo mažus viščiukus, žąsiukus ir daug verpė, audė, mezgė. Sykiu gyveno Danutės mamos mama ir tėtės mama Ona Agurkytė-Ramanauskienė, kilusi iš Šlynakiemio kaimo. Abi sulaukė gražios senatvės, kaip ir Danutės mama, o tėtė mirė 64 metų.

„O va kap kasdavo durpes, likdavo durpinės duobė, pilna vandenio, buvo kur gyvulius pagirdzyc, alia ir nesaugu. Reikėj saugocis, kad neinkrisc. Taikėsi, kad prigerdavo inkritis gyvulys ir baisi būdavo nelaimė ir tep vargingų tadų žmonių.“

Gyvenime niekas nestovi vietoj. Net ir dziaugsmas bei skausmas ateina ir nueina. Kaip ir žmonės... Kaip nelaimės, galbūt ir laimė, mėgsta kartotis arba porą susirasti, taip ir mirtys, sakoma... Žinom, mirties niekas neišvengs, bet visi norėtų sulaukti senatvės. Tik ne visiems tai duota... Panašiu laiku kaip pusseserė Teresė mirė dar už Danutę jaunesnis brolis Petras.

Dėkoju už pasakojimus, linkiu sveikatos.

Lietuvos žiniasklaida

2024 02 13–25

Prieš porą metų, pasak žiniasklaidos, lietuviai Gineso rekordų knygoje buvo paminėti 60 kartų. Tiesa, nemažai rekordų priklauso tiems patiems asmenims: stipriausios barzdos planetoje savininkas Antanas Kontrimas rekordą gerino aštuonis kartus, o sunkumų kilnotojas Žydrūnas Savickas net trylika kartų pasaulio rekordininkas.

Ko gero, po visų teisminių peripetijų rekordininku galėtų tapti dar vienas lietuvis – Šarūnas Stepukonis, kuriam 36 metai. Jis galėtų būti žmogus, kuris būdamas samdomas darbuotojas, ne milijonierius, sugebėjo pralošti kazino daugiau kaip 20 milijonų eurų! Iš viso iššvaistytų firmos pinigų suma dar didesnė. Kai kuriais atvejais buvo įvardijama ir 40 mln., nors Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybos (FNTT) vadovo Rolando Kiškio portalui tv3.lt pateikta suma, dėl kurios Š. Stepukoniui pareikšti įtarimai – 27 mln. eurų. Įtariama, kad dalį pinigų Stepukonis investavo į rizikingas finansines operacijas, naudodamas padirbtus dokumentus.

Įdomu, kad Lietuvos įstatymai su numatomomis bausmėmis tokiais atvejais pasirodo sukurti ir veikiančys pagal sklandančią tautosaką „Kuo daugiau pavogsi, tuo mažiau sėdėsi“ arba „Pavok vištą, sėsi realiai, pavok milijoną – gausi lygtinai“. Įtariamajam Š. Stepukoniui pagal Baudžiamąjį kodeksą, pasak minėto R. Kiškio, numatoma iki 8 metų laisvės atėmimo. Taigi vieni metai už 3,4 mln. Kažkas rašė, kad, ko gero, ne vienas sutiktų tokiomis sąlygomis kokius metelius pasėdėti už grotų.

O viena stambiausių pastarųjų dešimtmečių aferų Lietuvoje vadinama istorija žiniasklaidos dėmesio centre atsידūrė prieš kelias savaites. Įtarus,

kad galėjo būti padaryta žala ir Europos Sąjungos institucijoms, ikiteisminio tyrimo kontrolė buvo pavesta Europos prokuratūrai, nors patį tyrimą atlieka Lietuva. Pasirodo, investicijų bendrovės „BaltCap“ vieno fondų „BaltCap Infrastructure Fund“ partneris (direktorius) Š. Stepukonis, klastodamas dokumentus ir meluodamas, pralošė milijonus eurų iš fondo įmonių lėšų. Tarp jų pinigai, kurie buvo skirti ir ketvirtas dešimtmetis „statomam“ nacionaliniam stadionui Vilniuje. Žiniasklaidoje buvo svarstoma, kaip galėjo atsitikti, kad žmogus, teisėsaugos duomenimis, internetu lošė apie penkerius metus, pralošinėjo didžiules sumas, lėšos į lošimams skirtą sąskaitą buvo pervedamos iš sąskaitų, esančių Lietuvoje veikiančiose finansų įstaigose, tačiau bankai ar kitos finansų įstaigos, paprastai stabdančios kur kas mažesnes pervedamas sumas ir reikalaujančios paaiškinti pinigų kilmę, to nepastebėjo. Nepastebėjo to nė Lietuvos bankas (LB), nė Valstybinė mokesčių inspekcija, nė Lošimų priežiūros tarnyba.

Įdomu, kad vykusioje spaudos konferencijoje paaiškėjo, jog „lošimų organizatoriai iš esmės imperatyvo (pranešti) tokio neturi matydami tokius lošimus, kadangi tai – įstatymo nereguliuota, yra tik mūsų rekomendacijos“ (Lošimų priežiūros tarnybos vadovas Virginijus Daukšys). Suprask – mes rimtai dirbam, bet ką mes galime padaryti. Ir minėtos tarnybos vadovas pridūrė: „<...> kiek aš dirbu tarnyboje, dar nė vieną kartą nė vienas lošimų organizatorius nesikreipė, kad žmogus pralošė daug pinigų.“ Štai taip. Ir būtų keista, jei gaunantys „iš oro“ milijonus lošimų organizatoriai to savo noru atsisakytų, nes pranešti, kam reikia – tik rekomendacija.

Pasak FNTT vadovo R. Kiškio, finansinių technologijų bendrovė „Paysera“ tik vieną kartą informavo jo tarnybą apie į Š. Stepukonio sąskaitą iš Lenkijos įmonės pervestus 3,9 mln. eurų. Tada nustatyta, kad pinigai buvo pervesti vykdant akcijų perdavimo sandorį, tad tyrimas nutrauktas. Tiesa, dabar jis atnaujintas. Tiriama taip pat, ar įmonė neturėjo pranešti ir apie kitus pinigų pervedimus.

Kalti nesijautė ir lošimų bendrovės, kuriai Š. Stepukonis, kaip tas aitvaras iš pasakos, sunėšė milijoninius turtus – „Olympic Casino Group Baltija“ (su pastarąja susijusi Estijoje registruota interneto lošimų kompanija „OB Holding 1“), vadovai. Jie tikino, kad buvusio „BaltCap Infrastructure Fund“ partnerio Š. Stepukonio statomos sumos neatrodė didelės, lyginant su jo gaunamomis pajamomis. „Dėl Š. Stepukonio atvejo buvome ir anksčiau sulaukę užklausų iš vieno šalyje veikiančio banko, Valstybinės mokesčių inspekcijos, FNTT ir Lietuvos policijos dėl papildomos informacijos, kurią nedelsdami perdavėme. Su institucijomis bendradarbiaujame nuo 2020 metų. To įrodymus pateikėme ir Lošimų priežiūros tarnybai, kuri atlieka bendrovės „Olympic Casino Group Baltija“ patikrinimą“, – teigė lošimų bendrovės vadovas Tomas Palevičius. Ko kazino jaustis kaltam, jei net LB, kuris irgi turėjo visa tai pastebėti, pareiškė, jog dėl išvogtų dešimčių milijonų iš „BaltCap“ fondo atsakomybė krenta Estijos institucijoms. Esą tai jos turėjo sužiūrėti Estijoje registruotą įmonę. Pro pirštus į viską pažiūrėjo struktūros, turėjusios pamatyti „vaikštančius“ milijonus, bet dar vienas daugelio keliamas klausimas: kaip to nematė pati investicijų

bendrovė „BaltCap“, kad viename jos fondų kažkur dingsta milijonai eurų?

Jau minėtas R. Kiškis į žurnalistų klausimą, ar įmanoma 30 milijonų pasisavinti iš daugybės įmonių, darant daugybę stambesnių ar smulkesnių pavedimų, sukuriant kažkokias sistemas, kažką klastojant, apgaujant, bet veikiant visiškai vienam, atsakė: „Šiaip sunkiai įsivaizduoju, bet turbūt įmanoma.“

Tuo metu Danas Arlauskas, Lietuvos darbdavių konfederacijos prezidentas, kuris ketverius metus dirbo su Š. Stepukoniu, „Žinių radijui“ pasakojo: „Kiek aš jį pažinojau, jis nebuvo vagis. Tai ne žmogus, kuris siekė iš ko nors pavogti – ar iš konkretaus asmens, ar iš įmonės, ar iš fondo kažkokio. Jei Š. Stepukonis kur nors apčiuopdavo, kad kažkas daroma neteisingai, sakydavo: „Danai, kaip tai galima daryti? Taigi verslas turi būti švarus, labai svarbu verslo reputacija, kuri gali būti labai greitai sugadinta.“ D. Arlausko manymu, Š. Stepukonis turėjo finansinio genijaus požymių ir galbūt matė visus barjerus, kuriuos buvo galima apeiti. Tačiau ir jis sakė įsitikinęs, kad vienas žmogus, netgi būdamas tam gabus, negalėjo to padaryti.

Taigi, institucijos, turėjusios viską matyti, nekaltos. Bet kaltas vis tiek turi būti surastas! Ir čia nušvitimas atėjo politikams: kalta... reklama. Biudžeto ir finansų komiteto pirmininko Mindaugo Lingės iniciatyva Seime registruotos azartinių lošimų įstatymo pataisos, kuriomis siekiama uždrausti azartinių lošimų bendrovių reklamą. Nuo tokio siūlymo pašūrpo sportininkai, nemažai paramos gaunantys iš lošimo firmų, ir žiniasklaida, kuri pareiškė, kad ji šiandien išgyvena būtent iš reklamos, ne iš prenumeratos. Lietuvos žurnalistų sąjungos pirmininkas Dainius Radzevičius apie politikų užmojus portalui tv3.lt kalbėjo: „Mane šita iniciatyva nustebino. „BaltCap“ ir Š. Stepukonio istorija niekaip

PRANEŠAME,

kad nuo 2024 m. kovo 4 d. Punsko paštas dirbs:

- *pirmadieniais* 12.00–20.00 val. (pertrauka 18.00–18.30 val.)
- *antradieniais–penktadieniais* 07.30–14.30 val.

Artimiausias ilgiau dirbantis paštas:

Seinai, J. Pilsudskio g. 24

08.00–18.00 val.

nesusijusi su lošimų reklama. Kaip galima vagystė ir konkretaus žmogaus nusikaltimo darymas susijęs su bendra lošimų reklamos rinka?“

Pasaulis nestovi vietoje: keičiasi mados, įpročiai, papročiai... Tačiau tai jokiū būdu neturi vykti kam nors „gudresniam“ nutarus. Ypač slidus reikalas, kai kalbama apie šimtmetes tautos tradicijas.

Prieš kokius penkiolika metų „pažangiausi“ Sveikatos apsaugos ministerijos kabinetų žmonės, begerdami kavą, sumastė, kad mokyklose neturi likti sriubos. Esą tai vargšų maistas, jis nieko gero augančiam organizmui neduoda, tik užima didelę skrandžio dalį. Po mokyklų ir tėvų protestų sriuba vėl tapo reikalingu maistu.

O prieš savaitę žiū – straipsnis portale lrt.lt „Užgavėnės – ne graži tradicija, o lietuviškosios tamsybės atspindys“. Autorius Paulius Gritėnas, filosofas, Vilniaus universiteto rektoriaus patarėjas, rėžia: „Išdrįsiu būti tuo, kuris pasakys, kad Užgavėnių šventimas Lietuvoje yra mūsų tautinės tamsybės atspindys. Šią šventę ir jos scenarijų reikia arba skubiai permąstyti ir atskirti skausmingų kultūrinių-socialinių implikacijų turinčias dalis, arba jos atsisakyti. <...> Žaidimai ar švenčių papročiai nėra tik lengvabūdiškas tikrovės apvertimas. Jie išreiškia ir tam tikrą santykį su tikrove, parodo baimes ar giliai glūdinčias nuostatas. <...> Viena pastutinių tokio gąsdinimo kitu, kitoniškumu priebėgų lieka Užgavėnių

šventė, besiremianti XIX amžiaus pabaigos kaimo įvaizdžiais, stereotipais ir prietarais.

<...> Klausimas tik toks, ar ši priebėga yra sąmoningas pasidavimas archajiškos šventės absurdui, ar galimybė tyliai pasitvirtinti tai, kas lėmė tamsiuosius mūsų lietuviškosios istorijos puslapius, ir ką vis dar bandoma išsaugoti jos paraštėse kaip įprastą mąstymo ar elgesio modelį.

Metas permąstyti Užgavėnių vaidmenį šiuolaikybėje. Atnaujinti šios šventės scenarijų arba išmesti jį į šiukšlių dėžę.“

Visai netyčia po poros dienų – rašinyne portale tv3.lt, kad ir Lietuvos žydai piktinasi Užgavėnėmis, esą jos privedė iki Holokausto. Ugnį pakurstė per Užgavėnės naudojama tautosaka, personažai, kurie, kaip sako kritikai, menkina ir žemina žydus.

Žinomas žurnalistas Edvardas Čiuldė interneto portale tiesos.lt išspausdino savo komentarą, reaguodamas į minėtą P. Gritėno siūlymą išmesti Užgavėnės į šiukšlyną: „<...> Jeigu atsisakydami komiškos žydo kaukės išgelbėsime Užgavėnės, mainai daugiau negu apsimoka. Kažkada visose Europos tautose kultivuojama Užgavėnių šventė galiausiai išliko tik Lietuvoje, – vertinkime tai! Tiesą sakant, tokių humoro švenčių niūraus charakterio populiacijoje nedaug ir yra – Užgavėnės, melagių diena ir... Auksinių svogūnų apdovanojimai, a?“